

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2ObdoV/1/2024
Identifikačné číslo spisu:	1001899415
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1001899415.8

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej, členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej, JUDr. Jaroslavy Fúrovej, JUDr. Eriky Čanádyovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej, v spore žalobcu SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, so sídlom Karloveská 2, 841 04 Bratislava - mestská časť Karlova Ves, IČO: 36 022 047, právne zastúpeného BURDA LEGAL s.r.o., so sídlom Rudnícka 8, 831 06 Bratislava - mestská časť Rača, IČO: 46 530 894 a Podhorský & Partners, s. r. o., so sídlom Mlynské Nivy 53, 821 09 Bratislava - mestská časť Ružinov, IČO: 46 962 000, proti žalovanému 1/ Slovenské elektrárne, a.s., so sídlom Pribinova 40, 811 09 Bratislava - mestská časť Ružinov, IČO: 35 829 052, a žalovanému 2/ BRNO TRUST, a.s., so sídlom Veselá 169/24, Brno - mesto, 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 645 08 251, spor sa týka organizačnej zložky BRNO TRUST a.s. Brno, organizačná zložka so sídlom Klincová 37/B, 821 08 Bratislava, IČO: 31 789 358, právne zastúpenému JUDr. Jánom Čarnogurským, advokátom, so sídlom Tvarožkova 5, 814 99 Bratislava - mestská časť Staré Mesto s výkonom advokácie ako člen spoločnosti s ručením obmedzeným ULC Čarnogurský s.r.o. so sídlom Tvarožkova 5, 814 99 Bratislava a Lansky, Ganzger, Jacko & Partner, s. r. o., so sídlom Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 851 710, o zaplatenie 4 732 913,68 eur s príslušenstvom, v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 38Cb/83/2001, o dovolaniach žalovaného 1/ a žalovaného 2/ proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. marca 2023, sp. zn. 3Obo/1/2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovaného 1/ z a m i e t a .

II. Dovolanie žalovaného 2/ o d m i e t a .

III. Žalobca m á n á r o k voči žalovaným 1/ a 2/ na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 28. marca 2023, sp. zn. 3Obo/1/2021 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“), v prvom výroku potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 20. októbra 2020, č. k. 38Cb/83/2001-1303 vo výroku I v časti istiny a vo výroku III. V druhom výroku rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I v časti úrokov z omeškania zmenil tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne úroky z omeškania vo výške 3 068 946,09 eura a v treťom výroku rozhodol, že žalobca má voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení odvolací súd poukázal na odvolaniami žalovaných 1/ a 2/ napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý v prvom výroku rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne istinu 4 732 913,68 eura a úroky z omeškania 3 068 954 eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V druhom výroku konanie v časti o zaplatenie úrokov z omeškania v sume 1 308 509,79 eura zastavil. V treťom výroku žalobcovi priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobou, podanou dňa 24. októbra 2001, sa žalobca domáhal voči žalovaným 1/ a 2/ zaplatenia sumy 142 583 757,60 Sk (4 732 913,60 eura) s príslušenstvom. Žalobca dôvodil, že v zmysle uznesenia vlády Slovenskej republiky bolo dňa 16. apríla 1993 založené Združenie Dunaj, a to zmluvou podľa § 829 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“). Zakladajúcimi členmi Združenia Dunaj boli Slovenský energetický podnik, štátny podnik Bratislava (právnym nástupcom sa stali Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava), SEP, štátny podnik vodné elektrárne, OZ Trenčín, Povodie Dunaja š.p., Bratislava (právnym nástupcom sa stal Slovenský vodohospodársky podnik š.p., Banská Štiavnica) a Vodohospodárska výstavba š.p., Bratislava. Žalovaný 1/ sa Zmluvou o Združení Dunaj zaviazal poskytovať finančné prostriedky z prínosov z prevádzky vybudovaných energetických objektov Sústavy vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros (ďalej tiež „SVD G-N“ alebo „SVD“) v jeho správe, následne vlastníctve. Z finančných prostriedkov z prínosov žalovaného 1/ mali byť uhrádzané žalobcovi ako vodohospodárskemu prevádzkovateľovi náklady jeho činnosti v Združení Dunaj, ktoré mu vznikali z prevádzkovania Vodohospodárskych objektov SVD G-N, ako činnosti stratovej. Žalovaný 1/ finančné prostriedky z prínosov z prevádzky energetickej časti SVD G-N poskytoval, a to až do doby, za ktorú ich žalobca uplatnil žalovanými faktúrami č. 20001995 z 18. júla 2000, č. 20003980 z 12. októbra 2000, č. 19991297 z 14. júla 1999 a č. 19990510 z 14. októbra 1999, pričom žalovaný 1/ ich neuhradil. Žalobca podal žalobu proti žalovanému 2/ z dôvodu, že žalovaný 2/ sa Zmluvou o pristúpení k záväzku, uzatvorenou podľa § 533 OZ dňa 12. októbra 2000 (ďalej tiež „zmluva o pristúpení k záväzku“ alebo „zmluva o pristúpení“) so žalobcom dohodol, že splní za hlavného dlžníka, t. j. žalovaného 1/, jeho záväzok.

3. Súd prvej inštancie poukázal na predchádzajúce konanie a rozhodnutia, keď rozsudkom zo 7. decembra 2004, č. k. 38Cb/83/2001-286, uložil žalovanému 2/ zaplatiť žalobcovi sumu 142 583 757,60 Sk a úroky z omeškania 92 455 069,30 Sk, žalobu proti žalovanému 1/ v časti istiny zamietol, obom žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne titulom úrokov z omeškania sumu 39 420 166 Sk a žalovaného 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi 600 000 Sk titulom náhrady trov konania. Súd prvej inštancie zároveň zamietol žalobu v časti o zaplatenie úroku z omeškania 4 870 392,20 Sk a zastavil konanie o zaplatenie úroku vo výške 18,25 % zo sumy 84 672 478,10 Sk od 1. augusta 2000 do 31. augusta 2004 v sume 10 055 551,40 Sk. Odvolací súd uznesením z 24. októbra 2012, č. k. 1Obo/41/2012-804, rozsudok súdu prvej inštancie z 7. decembra 2004, č. k. 38Cb/83/2001-286, v znení dopĺňujúceho rozsudku z 18. januára 2005, č. k. 38Cb/83/2001-299, zrušil v časti výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému 1/, ďalej v časti, ktorou bola žalovanému 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 732 913,68 eura s úrokom z omeškania vo výške 3 068 954,07 eura a zrušil aj výrok o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne úroky z omeškania vo výške 39 420 166 Sk. V zrušenom rozsahu odvolací súd vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Súd prvej inštancie ďalej odkázal na závery v uvedenom kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu, podľa ktorých je žaloba opodstatnená aj voči žalovanému 1/. Podľa tohto názoru pri plnení, ktoré prijal žalovaný 2/ od žalovaného 1/ alebo iných subjektov, išlo o vzťah komisionára k tretej osobe, z ktorého

pre žalobcu ako komitenta nevznikajú nijaké práva a povinnosti. Podstatným bolo posúdenie obsahu a rozsahu komisionárskej zmluvy z 12. októbra 2000 uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným 2/ a oprávnení z nej vyplývajúci pre komisionára. Podľa odvolacieho súdu bolo vylúčené, aby sa konanie žalovaného 1/ kvalifikovalo ako splnenie záväzku voči žalobcovi. Odvolací súd poukázal aj na zmluvu o pristúpení k záväzku, uzatvorenú medzi žalobcom a žalovaným 2/ dňa 12. októbra 2000, pričom žalovaný 2/ sa na jej základe stal spoludlžníkom popri žalovanom 1/.

5. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní vyzval žalobcu na špecifikáciu uplatneného nároku. Žalobca následne špecifikoval, že si uplatňuje nárok na zaplatenie istiny 4 732 913,68 eura s úrokom z omeškania 3 068 954 eur.

6. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia z 20. októbra 2020, č. k. 38Cb/83/2001-1303 konštatoval, že dňa 12. októbra 2000 bola medzi žalobcom a žalovaným 2/ uzatvorená zmluva o pristúpení k záväzku, podľa § 533 ods. 1 OZ. V rovnaký deň uzatvorili žalobca so žalovaným 2/ aj Komisionársku zmluvu č. 1/2000/R (ďalej tiež „komisionárska zmluva“). Obe uvedené zmluvy za žalovaného 2/ podpísal Ing. František Bazger, vedúci organizačnej zložky. Žalobca listom z 19. októbra 2000 oznámil žalovanému 1/, že na základe komisionárskej zmluvy poveril Brno Trust a.s., Brno, organizačná zložka Bratislava, aby vo vlastnom mene a pre žalobcu zabezpečil vymoženie ťažko vymáhateľných pohľadávok vo výške 425 599 235,23 Sk. Dňa 16. februára 2001 došlo k vzájomnému rokovaniu medzi žalovaným 2/ a žalovaným 1/, predmetom ktorého bolo usporiadanie pohľadávok žalobcu voči žalovanému 1/. Zo zápisnice vyplýva, že faktúra č. 19992453 bola uhradená priamou úhradou žalovaným 1/. Faktúra č. 20001995 bola predmetom jednostranného zápočtu OFZ Trading, a.s., so SE a.s., na základe postúpenia pohľadávok od Brno Trust, a.s. vo výške 45 524 687,50 Sk. Faktúra č. 20003980 bola jednostranne započítaná dňa 8. decembra 2000 medzi OFZ Trading, a.s. a SE a.s., na základe postúpenia pohľadávok od Brno Trust, a.s., vo výške 82 034 882 Sk. Faktúra č. 19991297 bola dňa 10. januára 2001 jednostranne započítaná vo výške 30 105 130,40 Sk spoločnosťou OFZ Trading, a.s. so SE a.s., na základe postúpenia pohľadávok od Brno Trust, a.s. Faktúra č. 19990510 bola dňa 10. januára 2001 vysporiadaná formou jednostranného zápočtu OFZ Trading, a.s. so SE a.s., na základe postúpenia pohľadávok od Brno Trust, a.s. vo výške 20 582 879,60 Sk.

7. Súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval najmä § 324 ods. 1, § 577, § 581 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „ObZ“ alebo „Obchodný zákonník“) a § 533 OZ (odvolací súd v napadnutom rozhodnutí v ods. 9 nesprávne uviedol § 588 ObZ a § 533 ObZ; pozn. dovolacieho súdu). Súť viazaný právnym názorom (kasačnou záväznosťou) v uznesení odvolacieho súdu z 24. októbra 2012, č. k. 1Obo/41/2012-804, konštatoval, že žalobcom uplatnený nárok „je čo do právneho dôvodu a výšky nesporný“. Právnym titulom je voči žalovanému 1/ zaplatenie finančných prostriedkov podľa Zmluvy o Združení Dunaj a voči žalovanému 2/ zmluva o pristúpení a komisionárska zmluva, podľa ktorej prijal plnenia od žalovaného 1/, ale ich nepoukázal žalobcovi. Sporným bolo, či uvedený záväzok žalovaných zanikol splnením, resp. iným spôsobom.

8. Súd prvej inštancie posúdil prípadnú kolíziu zmluvy o pristúpení a komisionárskej zmluvy. Uviedol, že komisionárska zmluva podľa § 577 ObZ zakladá právny vzťah medzi komisionárom a komitentom, ktorý má povahu tzv. nepriameho zastúpenia. Žalovaný 2/ vo vzťahu k žalovanému 1/ nevystupoval v mene žalobcu ako veriteľ, ale iba obstarával obchodnú záležitosť - vymáhal pohľadávky sám vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. Iba na tento účel boli žalovanému 2/ zverené pohľadávky žalobcu voči žalovanému 1/. Práva a povinnosti z jeho úkonov nevznikajú komitentovi, t. j. žalobcovi, ale komisionárovi, t. j. žalovanému 2/, ktorý je povinný ich previesť na komitenta. Z komisionárskej zmluvy vyplývajú práva a povinnosti len pre jej účastníkov a v ničom sa nedotýkajú práv a povinností tretích osôb. Nepriamy zástupca koná vo vlastnom mene, z jeho konania nevznikajú priamo žiadne práva a povinnosti zastúpenému, t. j. žalobcovi. Uvedené špecifiká podľa súdu prvej inštancie vylučujú, aby bez ďalšieho bolo predmetom zariadenia obchodnej záležitosti na základe komisionárskej zmluvy vymoženie pohľadávok s účinkami ich riadneho splnenia zo strany dlžníka. Komisionár koná vo vlastnom mene a preto môže vymáhať len pohľadávky, ktoré mu patria. Komitent (žalobca) by musel komisionárovi (žalovanému 2/) platne postúpiť pohľadávky, ktoré sú predmetom vymáhania. Komisionárska zmluva

bola podľa súdu prvej inštancie platným právnym úkonom. Zo špecifikácie pohľadávok v prílohe komisionárskej zmluvy je zrejmé, že išlo o objem finančných prostriedkov vo výške takmer pol milióna slovenských korún (odvolací súd v ods. 10 nesprávne uviedol „slovenských faktúr“; pozn. dovolacieho súdu) a s platením faktúr, ktorými boli dlžné sumy vyúčtované, bol dlžník v omeškaní. Podľa súdu prvej inštancie nenastala právna ani faktická nemožnosť plnenia podľa § 37 ods. 2 OZ. Na uvedený záver nemá vplyv ani skutočnosť, že pôvodný dlžník sa pretransformoval na novú právnickú osobu s novým IČO. Zároveň skutočnosť, že žalovaný 2/ sa stal na základe zmluvy o pristúpení dlžníkom žalobcu popri záväzku z komisionárskej zmluvy tieto pohľadávky vymôcť, nie je možné považovať za kolíziu zmlúv spôsobujúcich ich neplatnosť. Žalovanému 2/ boli pohľadávky „zverené“ za účelom ich vymáhania, nevystupoval v mene žalobcu ako veriteľ, obstarával iba obchodnú záležitosť.

9. Podľa súdu prvej inštancie žalovaný 2/ nemohol urobiť žiaden taký právny úkon, ktorý je spojený s nakladaním so zverenou pohľadávkou. Nemohol najmä postúpiť pohľadávky žalobcu inému subjektu. Previedol by tým na iného práva k pohľadávkam, ktoré mu nepatrili, t. j. ktoré nevlastnil. Preto uplatnený spôsob plnenia zo strany žalovaného 1/ (zápočet po predchádzajúcom postúpení pohľadávky) nie je splnením dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi. Podľa čl. III bod 6 komisionárskej zmluvy sa za riadne splnenie komisionárskej zmluvy považovalo až pripísanie finančných prostriedkov na účet žalobcu (k čomu nedošlo). K splneniu záväzku zo strany žalovaných preto nedošlo. Zmluva o pristúpení zakladá solidárnu zaviazanosť žalovaných.

10. K námietke premĺčania týkajúcej sa úrokov z omeškania, uplatnenej žalovaným 1/, súd prvej inštancie uviedol, že žalobca nárok na úroky z omeškania riadne uplatnil v žalobe zo dňa 24. októbra 2001, pričom ich neskoršia špecifikácia (vyčíslenie) nemá vplyv na začiatok plynutia premĺčacej doby. Ďalšie navrhované dôkazy nevykonali, keďže to nepovažoval vzhľadom na právny názor odvolacieho súdu a právne posúdenie uzavretých zmlúv za potrebné. Po čiastočnom späťvzatí žaloby zastavil konanie v časti o nároku na úroky z omeškania vo výške 1 308 509,79 eura (39 420 166 Sk). O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa zásady úspechu v konaní.

11. Odvolací súd ďalej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia opísal obsah a rozsah samostatne podaných odvolaní žalovaných 1/ a 2/, pričom podrobne uviedol argumentáciu odvolateľov (ods. 15 až 24 k odvolaniu žalovaného 1/ a ods. 25 až 37 k odvolaniu žalovaného 2/), ako aj následné vzájomné vyjadrenia strán (ods. 39 až 43). K vlastnému posúdeniu veci odvolací súd primárne poukázal na závery najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ním prijaté v danom spore, vyjadrené v uznesení z 22. júla 2010, č. k. 1MOBdoV/6/2009-555 a vysvetlil, že sa týkali posúdenia nároku žalobcu vo vzťahu k žalovanému 1/. Odvolací súd tu zvýraznil záver (záväzný právny názor) dovolacieho súdu, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal, podľa ktorého „špecifiká nepriameho zastúpenia prakticky spravidla vylučujú, aby bez ďalšieho, bolo predmetom zariadenia obchodnej záležitosti na základe komisionárskej zmluvy aj vymoženie pohľadávky komitenta. Keďže komisionár koná vo vlastnom mene môže vymáhať len pohľadávky, ktoré mu patria. Nato, aby mohol vymáhať pohľadávku komitenta, musí mu ju tento zákonom predpísaným spôsobom postúpiť. Vo vzťahu k dlžníkovi potom vystupuje ako vlastník pohľadávky. Neprihádza do úvahy uskutočnenie úkonov na základe plnej moci, tak ako to upravuje § 568 ods. 3 Obchodného zákonníka pri mandátnej zmluve. V takom prípade by už nešlo o konanie vo vlastnom mene, ale v mene toho, kto mu plnú moc udelil. Plnenie komisionárovi má účinky splnenia záväzku dlžníka len u pohľadávky, ktorá svedčí (patrí) komisionárovi. Pohľadávka, ktorá patrí komitentovi, nie je splnená plnením komisionárovi. Z uvedených dôvodov nepovažuje dovolací súd za správny názor oboch súdov, že žalovaný 2/ uzavretím komisionárskej zmluvy nastúpil vo vzťahu k žalovanému 1/ na miesto veriteľa a žalovaný 1/ sa v dôsledku uzavretia komisionárskej zmluvy mohol zbaviť svojho záväzku len plnením žalovanému 2/ a bolo právom a povinnosťou žalobcu sledovať, či komisionár splnil svoju povinnosť vyplývajúcu z komisionárskej zmluvy a pripísal plnenie na jeho účet. Uvedený výklad odporuje princípu nepriameho zastúpenia a výslovnému zneniu § 581 Obchodného zákonníka, podľa ktorého z konania komisionára nevznikajú komitentovi voči tretím osobám žiadne práva ani povinnosti. Znamená to, že plnenie tretej osoby komisionárovi nemá voči komitentovi žiadne účinky. Z komisionárskej zmluvy síce vyplýva právo komitenta a povinnosť komisionára, aby plnenie vydal, je to však už len vzťah medzi účastníkmi komisionárskej zmluvy bez dopadu na tretie osoby. Na

prejednávanej vec nemožno aplikovať výnimku, ktorá je upravená v druhej vete § 581 Obchodného zákonníka. Účinky splnenia záväzkov žalovaného 1/ mohlo mať plnenie žalovanému 2/ len ak išlo o pohľadávky, ktoré boli na žalovaného postúpené (odhliadnuc od toho, že v takom prípade už išlo o plnenie pohľadávok žalovaného 2/ a nie pohľadávok žalobcu), alebo o pohľadávky, na vymáhanie ktorých bol žalovaný 2/ splnomocnený (v takom prípade by už však nešlo o konanie na základe komisionárskej zmluvy)“.

12. Odvolací súd k posúdeniu nároku žalobcu voči žalovanému 2/ uviedol, že prihliadal aj na už doposiaľ v konaní vyriešené otázky týkajúce sa záväzku žalovaného 2/, pričom najvyšší súd v skoršom uznesení z 24. októbra 2012, č. k. 1Obo/41/2012-804 uložil súdu prvej inštancie skúmať len, či nemohlo dôjsť ku kolízii zmluvy o pristúpení a komisionárskej zmluvy.

13. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval nedôvodnosť odvolacích námietok žalovaného 2/ (§ 365 ods. 1 písm. a) CSP) o nedostatku právomoci súdu a nedostatku procesnej subjektivity organizačnej zložky žalovaného 2/. Nedostatok právomoci súdu žalovaný 2/ odôvodnil rozhodcovskou doložkou a vznesením námietky nedostatku právomoci súdu pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrilo. Odvolací súd považoval za správne posúdenie tejto námietky súdom prvej inštancie, že žalovaný 2/ nepreukázal, že pri prvom úkone vzniesol námietku podľa § 106 ods. 1 OSP a nepreukázal ani existenciu rozhodcovskej doložky (ods. 50 až 54 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu). K odvolacím námietkam žalovaného 1/ (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP) týkajúcim sa nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie tým, že svoje rozhodnutie mal nedostatočne odôvodniť a tiež, že rozhodol ultra petitem, sa odvolací súd podrobne vyjadril (ods. 55 až 62 odôvodnenia) so záverom o neopodstatnenosti týchto námietok. K námietkam žalovaného 2/ (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP), že súd prvej inštancie konal s osobou, ktorá mala protichodné záujmy k žalovanému 2/, že mu bolo znemožnené zúčastniť sa pojednávania 20. októbra 2020, ako aj konať v jeho materinskom jazyku, odvolací rovnako konštatoval ich neopodstatnenosť (ods. 63 až 66 odôvodnenia). Aj ďalšie námietky žalovaného 2/ (§ 365 ods. 1 písm. c) CSP), že na súde prvej inštancie rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, resp. že v prvoinštančnom konaní došlo k viacerým vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP) považoval odvolací súd za nedôvodné (ods. 67 až 72 odôvodnenia). Rovnaký záver prijal odvolací súd aj k námietkam žalovaných 1/ a 2/ (§ 365 ods. 1 písm. e) CSP), ktoré sa týkali nevykonania niektorých navrhnutých dôkazov (ods. 73, 74 odôvodnenia), námietok (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP) o nesprávnych skutkových zisteniach (ods. 75, 76 odôvodnenia). Pokiaľ žalovaný 2/ namietal, že v konaní sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany a procesného úroku, ktoré neboli uplatnené a skutkový stav preto neobstoí (§ 365 ods. 1 písm. g) CSP), tak odvolací súd uzavrel a odôvodnil, že tento odvolací dôvod nebol naplnený (ods. 77, 78 odôvodnenia). S odvolacími námietkami oboch žalovaných o nesprávnom právnom posúdení veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP) sa odvolací súd vysporiadal so záverom o ich nedôvodnosti (ods. 79 až 101 odôvodnenia). Čiastočnú opodstatnenosť odvolania s potrebou korekcie rozhodnutia súdu prvej inštancie, vyjadrenej v druhom výroku napadnutého rozsudku, odvolací súd vzhliadol len v časti týkajúcej sa nároku na zaplatenie úrokov z omeškania v sume 7,91 eura (§ 388 CSP), vo zvyšku považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP) a potvrdil ho (I. výrok napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa jeho výsledku (III. výrok) tak, že náhradu v plnom rozsahu priznal žalobcovi ako (prevažne) úspešnej strane v odvolacom konaní, pričom uviedol, že zmena rozsudku súdu prvej inštancie v časti príslušenstva nemá vplyv na pomer úspechu žalobcu v tomto konaní.

14. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali včas obaja žalovaní (ďalej tiež „dovolatelia“) samostatné dovolania.

K dovolaniu žalovaného 1/

15. Žalovaný 1/ napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu ako celok. Dovolaciemu súdu navrhol zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie súdu prvej inštancie. Alternatívne žiadal zrušenie napadnutého

rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súčasne žiadal, aby mu bola voči žalobcovi priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu. Alternatívne žiadal, aby dovolací súd sám zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobu voči žalovanému 1/ zamietne, uloží žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 4 732 913,68 eura a úroky z omeškania 3 068 946,09 eura, žalobcovi prizná voči žalovanému 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, žalobcovi prizná voči žalovanému 2/ plnú náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému 1/ prizná voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Žalovaný 1/ taktiež navrhol podľa § 444 ods. 1 a 2 CSP odklad vykonateľnosti prvoinštančného rozsudku a napadnutého odvolacieho rozsudku do právoplatného skončenia tohto dovolacieho konania. Súčasne žiadal, aby dovolací súd rozhodol o odklade právoplatnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku I o potvrdení výroku III rozsudku súdu prvej inštancie a vo výroku III, až do právoplatného skončenia dovolacieho konania.

16. Žalovaný 1/ v dovolaní (obsahujúcom 220 bodov) vyvodil prípustnosť dovolania z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 420 písm. f) CSP. K dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v otázkach, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, resp. neexistuje taká ustálená rozhodovacia prax, za ktorú podľa žalovaného 1/ nemožno považovať ojedinelé rozhodnutie najvyššieho súdu. Uvedené žalovaný 1/ argumentačne rozvinul v časti II, kapitola A dovolania (bod 33 až 176), pričom formuloval nasledovné otázky (ďalej tiež „otázka č. 1 až 8“), ktoré podľa neho dovolací súd nesprávne právne posúdil: 1. „Môže súd ustáliť, že existencia, právny titul a výška pohľadávky je nespornou bez toho, aby strana sporu uniesla bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno v zmysle čl. 8 a § 150 a bez toho, aby sa súd vysporiadal námietkou protistrany vyžadujúcou doplnenie dokazovania len s odkazom na skutkové závery súdov z predchádzajúcich fáz konania, napriek tomu, že neexistuje ustanovenie CSP alebo ustálená rozhodovacia prax najvyšších autorít, ktorá by takúto viazanosť stanovila?“,

2. „Je možné uzavrieť Komisionársku zmluvu, ktorej predmetom bude vymożenie pohľadávok komitenta komisionárom bez postúpenia pohľadávok komitenta komisionárovi?“,

3. „Je pre účely splnenia predmetu komisionárskej zmluvy, ktorým je vymożenie pohľadávok komitenta komisionárom potrebné pohľadávky komitenta postúpiť komisionárovi?“,

4. „Je komisionár na základe komisionárskej zmluvy, v ktorej sa komisionár zaviaže vo vlastnom mene pre komitenta a na jeho účet zariadiť vymáhanie pohľadávok komitenta voči jeho dlžníkovi oprávnený postúpiť vo vlastnom mene a na účet komitenta pohľadávku komitenta voči jeho dlžníkovi na tretiu osobu bez toho, aby ju komitent pred tým postúpil na komisionára?“ a „Ak odpoveď na otázku č. 3 je kladná, stane sa tretia osoba, s ktorou komisionár vo vlastnom mene a na účet komitenta uzatvorí zmluvu o postúpení pohľadávky komitenta voči jeho dlžníkovi dňom nadobudnutia účinnosti zmluvy o postúpení pohľadávky novým majiteľom postupovanej pohľadávky?“,

5. „Je plnenie získané komisionárom od dlžníka pri plnení Komisionárskej zmluvy plnením získaným v mene komisionára na účet komitenta? Je plnenie získané ako odplata za postúpenie pohľadávok komisionárom tretej osobe plnením získaným komisionárom na účet komitenta?“,

6. „Je plnenie získané ako odplata za postúpenie pohľadávok komitenta komisionárom tretej osobe hnutelňou vecou, ku ktorej získava komitent vlastnícke právo ich odovzdaním komisionárovi v zmysle § 583 ods. 1 druhá veta Obchodného zákonníka napriek tomu, že peňažné prostriedky boli pripísané na účet v banke alebo v prípade, že táto odplata bola pripísaná na účet v banke pohľadávkou komisionára voči banke, ktorá vedie účet komisionára, ktorú je povinný komisionár v zmysle § 585 Obchodného zákonníka previesť právo získané pri zariaďovaní záležitostí previesť na komitenta alebo tým čo komisionár získal pri zariaďovaní záležitostí, ktoré je komisionár v zmysle § 585 Obchodného zákonníka vydať komitentovi ako to čo komisionár získal pri zariaďovaní záležitostí?“,

7. „Je plnenie získané komisionárom pri vymáhaní pohľadávok veriteľa voči dlžníkovi pri plnení komisionárskej zmluvy od dlžníka alebo od tretej osoby z titulu postúpenia pohľadávok komisionára tretej osobe plnením záväzku dlžníka s účinkami splnenia (zániku) záväzku?“,

8. „Je možné plnenie získané komisionárom pri vymáhaní pohľadávok veriteľa voči dlžníkovi pri plnení komisionárskej zmluvy považovať za plnenie záväzku v zmysle § 333 ods. 2 Obchodného zákonníka?“.

17. K dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný 1/ uviedol, že procesným postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, čo argumentačne rozvinul v časti II, kapitola B dovolania (bod 177 až 200). Podľa dovolateľa 1/ došlo k vadám v procese dokazovania, keď „vykonaným dokazovaním nedošlo k preukázaniu existencie, titulu a výšky pohľadávok Žalobcu, nakoľko z vykonaného dokazovania nevyplývajú skutkové závery, ktoré uvádza odvolací súd ...a z ktorých vyvodil príslušné právne závery o existencii, titule a výške pohľadávok, došlo preto k vadám vo vykonanom dokazovaní“; nevykonanie dokazovania existencie, titulu a výšky pohľadávok žalobcu odkazom na uplatnenú obranu žalovaného 1/ nie je v súlade „so zákonom zakázanej arbitrárnej jurisdikčnej svojvôle“. Podľa žalovaného 1/ uvedenú argumentáciu uplatnil riadne a včas v zmysle § 153 CSP vo vyjadrení z 30.11.2017. Ďalej namietol, že kasačná ani precedenčná viazanosť právnym názorom súdov v predchádzajúcich rozhodnutiach súdov v danej veci nie je v opätovnom odvolacom a ani dovolacom konaní daná žiadnym ustanovením CSP, či ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a že skutkové závery ustálené v rozhodnutiach, ktoré boli zrušené, neobstoja ako základ pre skutkové závery súdu prvej inštancie, ani pre závery odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí. Odvolací súd svoje skutkové závery založil bez toho, aby žalobca znášal bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno a uniesol ho.

18. Za ďalšiu procesnú vadu vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozhodnutia žalovaný 1/ považoval to, že je nedostatočné, nepresvedčivé a arbitrárne, a to v súvislosti s námietkou nepreukázania existencie, titulu a výšky pohľadávok žalobcu, s právnou argumentáciou týkajúcou sa aplikácie všetkých ustanovení upravujúcich zmluvný typ - komisionársku zmluvu podľa § 577 a nasl. ObZ a s právnou argumentáciou týkajúcou sa aplikácie ustanovení o plnení a splnení záväzku. Dovovateľ 1/ tu konkretizoval, čo malo podľa neho odôvodnenie napadnutého rozhodnutia obsahovať (najmä bod 192 dovolania) a taktiež vytkol odvolaciemu súdu, že „odcitol a parafrázoval právny názor Dovolacieho súdu a Odvolacieho súdu“, hoci nimi viazaný nebol. Žalovaný 1/ zvýraznil, že bolo potrebné „vykonať aj dôkazy týkajúce sa vzťahov Žalovaného s tretími osobami a vysporiadanie vzťahov z Komisionárskej zmluvy medzi Žalobcom a Žalovaným 1/“ a prihliadnuť na to, že „na strane Žalovaného 1/ došlo k zníženiu majetkových hodnôt vo výške žalovanej pohľadávky; pričom podľa dostupných dôkazov získal Žalovaný 2/ finančné plnenie na účet Žalobcu minimálne vo výške zodpovedajúcej žalovanej pohľadávke od tretích osôb vo forme odplaty za postúpenie pohľadávok Žalobcu, resp. za postúpenie pohľadávky Žalovaného 1/, ktorú po nadobudnutí od Žalovaného 1/ postúpil ďalej. Na základe toho potom v odôvodnení Napadnutého rozhodnutia abscentuje aj vyrovnanie sa s touto situáciou.“

K dovolaniu žalovaného 2/

19. Žalovaný 2/ napadol dovolaním rozsudok „súdu prvej inštancie v spojitosti s odvolacím rozsudkom“. Dovolaciemu súdu navrhol zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v spojitosti s rozhodnutím súdu prvej inštancie „(vo výroku bodu I. a bode III. prvostupňového rozsudku)“ a vrátenie veci na ďalšie konanie a ďalšie rozhodnutie odvolaciemu alebo súdu prvej inštancie, alebo zastavenie konania voči žalovanému 2/ „(z dôvodu nedostatku procesnej pasívnej legitímácie)“ alebo zmenu v prospech žalovaného 2/. Súčasne žiadal, aby mu bola voči žalobcovi priznaná náhrada trov konania, vrátane trov právneho zastúpenia, v plnom rozsahu. Žalovaný 2/ taktiež navrhol podľa § 444 ods. 1 CSP odklad vykonateľnosti prvoinštančného rozsudku a napadnutého odvolacieho rozsudku do právoplatného skončenia tohto dovolacieho konania.

20. Žalovaný 2/ v dovolaní (obsahujúcom 219 bodov) vyvodil prípustnosť dovolania z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 420 písm. a), b), c), e) a f) CSP. K dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie a (napadnutý) rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, resp. že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu „(minimálne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1MObdov 6/2009, publikovaná v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. 59/2011 ZSP)“. Dovovateľ 2/ namietol, že pokiaľ oba súdy nižších inštancií jeho vecnú legitímáciu odvodzujú zo zmluvy o pristúpení k záväzku z 12. októbra 2000, tak ide o neplatnú zmluvu, a preto oba súdy nesprávne právne posúdili platnosť tejto zmluvy. Okrem toho „sú tu dôvody na ex offio deklarovanie absolútnej neplatnosti obchodných zmluvných vzťahov (Komisionárskej zmluvy zo dňa 12.10.2000, Zmluvy o pristúpení k záväzku rovnako zo dňa

12.10.2000)“, uzavretých medzi žalobcom a žalovaným 2/. Podľa dovolateľa 2/ „dôvody absolútnej neplatnosti právneho úkonu skúma súd v každom štádiu konania“. Uvedené žalovaný 2/ argumentačne rozvinul v časti IX dovolania (bod 186 až 214), pričom uviedol vlastné právne úvahy a konštrukcie vedúce k záveru o neplatnosti uvedených zmlúv ako aj, že „Zmluva o pristúpení k záväzku je vzájomne závislou zmluvou ku Komisionárskej zmluve“. Podľa dovolateľa 2/, ak by aj zmluvy neboli od začiatku postihnuté absolútnou neplatnosťou, tak v dôsledku dodatočnej nemožnosti plnenia komisionára (z dôvodu nepostúpenia pohľadávok z komitenta na komisionára), „zanikla komisionárska zmluva a na základe komisionárskej zmluvy zanikla zároveň aj zmluva o pristúpení“. Žalobca si môže uplatňovať nárok len voči žalovanému 1/, resp. náhradu škody voči Ing. Bazgerovi. A ďalej, že „záväzok žalovaného 2/ zo zmluvy o pristúpení k záväzku (ako akcesorického zabezpečovacieho vzťahu) k vzájomne závislej komisionárskej zmluv(e) mohol existovať len počas trvania komisionárskej zmluvy“. Keďže komisionárska zmluva zanikla uplynutím doby, na ktorú bola uzavretá (do 31.03.2001), zaniklo podľa žalovaného 2/ aj „zabezpečenie“ z titulu zmluvy o pristúpení. V tejto súvislosti žalovaný 2/ uviedol, že vznáša námietku svojej pasívnej vecnej legitimácie, nárok žalobcu je voči nemu neoprávnený, čím však nie je dotknuté právo žalobcu uplatňovať si svoje nároky voči žalovanému 1/. Pokiaľ teda súd prvej inštancie a odvolací súd rozhodol o tom, že žalovaný 2/ je zaviazaný zo zmluvy o pristúpení, tak „vec nesprávne právne posúdil a odchýlil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

21. K dôvodom prípustnosti vyvodzovaným z úpravy obsiahnutej v § 420 CSP žalovaný 2/ v dovolaní uviedol svoje námietky, ktoré ďalej bližšie odôvodnil [bod 13 až 28 k § 420 písm. a), bod 29 až 65 k § 420 písm. b), bod 66 až 77 k § 420 písm. c), bod 78 až 92 k § 420 písm. e), bod 93 až 172 k § 420 písm. f) CSP], ako dovolací súd uvádza nižšie.

22. K dovolaniu žalovaného 1/ sa písomne vyjadrili žalobca a žalovaný 2/. Žalobca napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu označil za zákonné a správne, ktoré nie je postihnuté žiadnou vadou zakladajúcou dôvody prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP, resp. dovolacie dôvody v zmysle § 431 a § 432 CSP. Žalobca sa podrobne vyjadril k jednotlivým dovolacím námietkam žalovaného 1/ a nepovažoval ich za prípustné, resp. opodstatnené (bod 38 až 84 vyjadrenia), pričom navrhol dovolaciemu súdu, aby toto dovolanie ako neprípustné odmietol, resp. v prípade zistenia jeho prípustnosti zamietol. Návrh na odklad vykonateľnosti resp. právoplatnosti napadnutého rozhodnutia žalobca označil za nepodložený a navrhol mu nevyhovieť. Žalovaný 2/ vo vyjadrení uviedol, že bez ohľadu na jeho právny názor uvedený v jeho dovolaní, podporuje dovolanie žalovaného 1/ do tej miery, v ktorej dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie a vráti vec na nové konanie. Dodal však, že nesúhlasí s dovolacím návrhom žalovaného 1/, podľa ktorého by mal dovolací súd zmeniť výrok napadnutého rozhodnutia v neprospech žalovaného 2/.

23. K dovolaniu žalovaného 2/ sa písomne vyjadril žalobca a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj vo vzťahu k žalovanému 2/ označil za zákonné a správne, ktoré nie je postihnuté žiadnou vadou zakladajúcou dôvody prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP, resp. dovolacie dôvody v zmysle § 431 a § 432 CSP. Žalobca sa podrobne vyjadril k jednotlivým dovolacím námietkam žalovaného 2/, nepovažoval ich za prípustné, resp. opodstatnené (bod 85 až 143 vyjadrenia), pričom navrhol dovolaciemu súdu, aby toto dovolanie ako neprípustné odmietol, resp. v prípade zistenia jeho prípustnosti zamietol. Návrh žalovaného 2/ na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia žalobca označil za nepodložený a navrhol mu nevyhovieť.

24. Žalovaný 1/ dňa 21.11.2023 a opakovane dňa 12.12.2023 (č. l. 1878, 1901 spisu) požiadal o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia k dovolaniu žalovaného 2/, pričom súd prvej inštancie lehotu predĺžil do 31.12.2023. Ďalšej žiadosti žalovaného 1/ zo dňa 4.12.2023 o predĺženie tejto lehoty do 31.01.2024 súd prvej inštancie nevyhovel (č. l. 1893, 1905 spisu). Žalovaný 1/ vyjadrenie k dovolaniu žalovaného 2/ nepodal.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali včas strany sporu zastúpené v súlade s ust. § 429 ods. 1 CSP, postupom bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) a v súlade s § 219 ods. 3 CSP

v spojení s § 438 ods. 1 CSP, po vykonanom dovolacom prieskume dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ ako v časti prípustné je potrebné ako celok zamietnuť (§ 448 CSP) a dovolanie žalovaného 2/ ako neprípustné je potrebné odmietnuť [§ 447 písm. c), f) CSP].

K účelu dovolania a limitom dovolacieho prieskumu

26. Dovolací súd najskôr k oboch dovolaniam uvádza, že dovolatelia v dôvodoch podaných samostatných dovolaní súbežne uvádzajú a prípadne kombinujú námietky týkajúce sa skutkových zistení, právneho posúdenia veci a procesného postupu v konaní oboch súdov nižších inštancií, a to aj bez rešpektovania zákonných limitov prípustného dovolacieho prieskumu takýchto námietok dovolacím súdom. Preto dovolací súd považuje za vhodné najskôr poukázať na rozdiel medzi procesným postupom súdu, skutkovými otázkami a právnymi otázkami, resp. skutkovým stavom a právnym posúdením veci.

a. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2019, sp. zn. 2Cdo/225/2018).

b. Skutková otázka súvisí so zisťovaním skutkového stavu a súvisí s ustálením toho, čo sa stalo (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2022, sp. zn. III. ÚS 97/2022-49, ods. 20).

c. Úvahy súdu o tom, ako zistený skutkový stav právne posúdiť, aký právny záver zo skutkového stavu vyvodíť a pod akú normu ho podradiť, je právnym posúdením. Otázky s tým súvisiace sú právne otázky (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. mája 2022, sp. zn. III. ÚS 97/2022-49, ods. 20).

d. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2020, sp. zn. 5Obdo/45/2020 (ods. 33), postup súdu pri zisťovaní právnych a skutkových poznatkov je odlišný, s čím prirodzene následne súvisí rozlišovanie skutkových a právnych otázok. Neobjasnená skutková otázka zakladá stav non liquet, a len v tejto oblasti je možné uplatniť pravidlá dôkazného bremena. Je dôležité presne rozlišovať medzi právnymi a skutkovými otázkami (aj) v súvislosti s mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Revízia rozhodnutí súdov nižšej inštancie je možná výlučne vo svetle skúmania riešenia právnych otázok, nikdy nie skutkových. Tu najvyšší súd poukázal na myšlienku Gerlicha, ktorý pre rozlišovanie skutkových a právnych poznatkov stanovil kritérium, podľa ktorého všetky tie poznatky, ktoré sme získali hľadajúc odpoveď na otázku, čo má byť, sú poznatky právne, a tie, ktoré sme získali odpoveďou na otázku, čo je, sú poznatky skutkové (Gerlich, K.: Skutkové zjistení a právní posouzení v řízení soudním. Praha, Brno: Orbis, 1934) [m. m. uznesenie najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 5Obdo/16/2020, ods. 38].

e. Pokiaľ otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán, tak na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu na aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (I. ÚS 242/2021).

27. V súvislosti s tým, že prevažná väčšina dovolacích dôvodov obsiahnutých v dovolaniach žalovaných 1/ a 2/ viac-menej kopíruje odvolacie dôvody posudzované odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí, dovolací súd zdôrazňuje, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom, určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych väd (viď napr. 6Cdo/90/2010, Sutyazhnik v. Rusko).

28. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z tohto, že právna istota a stabilita, ktoré sú nastolené právoplatným rozhodnutím, sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a

výnimočne. Dovolanie je tak mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré je v porovnaní s odvolaním výrazne obmedzené a je prípustné len za podmienok stanovených v CSP (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1518).

K právnej úprave prípustnosti dovolania.

29. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

30. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. Podľa ustanovenia § 431 ods. 1 a 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. (2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie v čom spočíva táto vada.

33. Podľa ustanovenia § 432 ods. 1 a 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. (2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

34. Podľa ustanovenia § 435 CSP, v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

35. Podľa ustanovenia § 440 CSP, dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

36. Podľa ustanovenia § 442 CSP, dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

37. Dovolací súd len pripomína, že pri preskúmaní veci v rozsahu dovolacích dôvodov, je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho ustálil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne. Právna úprava pripúšťa dva dovolacie dôvody, prvý spočíva v zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP), druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 432 CSP).

38. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom odvolacieho súdu

o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom, týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení upravujúcich otázku prípustnosti dovolania je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania, vyplývajúce z ust. § 420 alebo § 421 CSP, a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP - všeobecné predpoklady prípustnosti

39. Dovolatelia v podaných samostatných dovolaniach ich prípustnosť vyvodzovali z tzv. dôvodov zmätočnosti ako aj z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci. Dovolací súd sa týmito vymedzenými dôvodmi prípustnosti dovolaní zaoberal v rámci dovolacieho prieskumu daného rozsahom a dôvodmi dovolania (§ 420 CSP, § 421 CSP). Vzhľadom na obsah dovolania, dovolaciu argumentáciu, považoval za vhodné a efektívne najskôr sa vo svojom rozhodnutí o dovolaní, v časti týkajúcej sa veci samej, vyjadriť k dôvodom týkajúcim sa nesprávneho právneho posúdenia veci.

40. V súvislosti s uplatnenými dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP dovolací súd aj vo všeobecnosti uvádza, že pre úspešnosť dovolania pre riešenie právnej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP, musí dovolateľ vymedziť dovolací dôvod spôsobom upraveným v § 432 ods. 1 a 2 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zároveň dovolací súd uvádza, že argumentácia dovolateľa musí byť prispôbena tomu, že dovolanie opierajúce sa o dovolací dôvod podľa § 432 CSP je zamerané výlučne na riešenie právnych otázok, ktoré sú významné aj pre rozhodnutie konkrétneho sporu, čo znamená, že nesmie ísť o otázky hypotetické, prípadne akademické.

41. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 222/2009 z 26. februára 2010).

42. Z vyššie uvedeného vyplýva rozsah i obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Nesprávne právne posúdenie pritom môže byť dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok napadnutého rozhodnutia. Ak bude dovolateľ tvrdiť, že súdy z vykonaného dokazovania nezistili správne skutkový stav a nesprávne vec preto právne posúdili, a to vo vzťahu k riešeniu niektorej právnej otázky, nepôjde o dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, ale o napadnutie rozhodnutia odvolacieho súdu pre nedostatočné zistenie skutkového stavu. Predložením vlastnej verzie skutkového stavu, ktorý považoval za dôležitý pre rozhodnutie, dovolateľ nesmeruje proti právnemu posúdeniu veci, ale proti skutkovým zisteniam. Nemôže byť v tomto smere postačujúce, nakoľko je dovolací súd viazaný obsahovým vymedzením dovolacieho dôvodu, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby dovolateľ konkrétne uviedol právnu otázku a uviedol, prečo zaujal odvolací súd nesprávny názor na jej riešenie. (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J. Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s.1606).

43. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, pričom zároveň predloží vlastnú právnu argumentáciu, ktorej opodstatnenosť, resp. neopodstatnenosť má dovolací súd v nadväznosti na právne závery odvolacieho súdu posudzovať.

44. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom právnu otázku zásadného právneho významu, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, resp. ktorá ešte v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola riešená. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/206/2016 z 26.09.2017, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/52/2017 z 08.06.2017).

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalovaného 1/ podľa § 421 písm. b) CSP.

45. Dôvodnosť prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd, ako najvyššia súdna autorita, túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

46. Žalovaný 1/ v súvislosti s dôvodmi prípustnosti dovolania ním vyvodzovaného z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP formuloval osem otázok príp. podotázok (viď ods. 16 odvolacieho rozhodnutia), ktorých nesprávne právne posúdenie a zodpovedanie odvolacím súdom považoval za vadu napadnutého rozhodnutia a dôvod na jeho zrušenie, prípadne tiež v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, resp. na zmenu rozhodnutia ako uviedol v dovolacom návrhu.

47. K prvej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Žalovaný 1/ tu totiž nenamieta právne posúdenie veci, ale podstata jeho námietky smeruje voči procesnému postupu oboch súdov nižších inštancií, ktorého výsledkom bol záver o nespornosti skutkového stavu týkajúceho sa existencie, právneho titulu a výšky pohľadávky (pohľadávok) uplatnenej žalobou. Otázka, či sporová strana (ne)uniesla dôkazné bremeno vo vzťahu k svojim tvrdeniam, ktoré sa na strane žalobcu týkajú žalobného nároku, je otázkou skutkovou, a nie otázkou právneho posúdenia veci. Právnu otázkou by mohlo byť to, na koho strane dôkazné bremeno spočíva, čo však nie je v danom prípade kľúčovou a ani spornou otázkou, ktorú by odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd pripomína, že nie je tzv. skutkovým súdom (tretou inštanciou) a nemôže prehodnocovať skutkový stav zistený a uzavretý pred súdmi nižších inštancií. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

48. Pokiaľ žalovaný 1/ v rámci prvej otázky ďalej vytýka odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s námietkou protistrany vyžadujúcou doplnenie dokazovania, pričom sa mal obmedziť len na odkaz na skutkové závery súdov z predchádzajúcich fáz konania, a to napriek tomu, že nimi nie je viazaný, tak aj v tejto časti ide o námietku smerujúcu voči procesnému postupu súdu, resp. voči skutkovým záverom, a nie o právne posúdenie veci.

49. Odhliadnuc od vyššie uvedeného dovolací súd pre úplnosť a odstránenie akýchkoľvek pochybností o zákonnosti rozhodnutia vo veci samej poukazuje na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý uviedol, že vykonal dokazovanie, a to s podrobným opisom vykonaných dôkazov (ods. 11 odôvodnenia), okrem iného žalovaných faktúr s výsledkami hospodárenia v Združení Dunaj, listu žalobcu žalovanému 1/ z 19.10.2000, zápisnice z rokovania medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ zo 16.2.2001 vo veci usporiadania pohľadávok žalobcu voči žalovanému 1/ - zoznamom realizačných pohľadávok žalobcu voči žalovanému 1/ na základe zmluvy o pristúpení. V rámci zisteného skutkového stavu konštatoval (ods. 12), že „žalovaný 1/ si svoje povinnosti z uzatvoreného združenia riadne plnil, platby opakovane realizoval, avšak sporná zostala medzi nimi úhrada“ žalovaných faktúr. Súd prvej inštancie ďalej (v ods. 16) uviedol, že obrana žalovaného 1/ spočívala predovšetkým v tvrdení, že „jeho záväzok voči žalobcovi zanikol“. Na uvedené súd nadviazal v konštatovaní a závere (ods. 22), že predmetný nárok žalobcu voči

obom žalovaným „je čo do právneho dôvodu a výšky nesporný. Právnym dôvodom je nárok žalobcu voči žalovanému v 1. rade titulom zaplattenia finančných prostriedkov plnenia podľa zmluvy o založení Združenia Dunaj...“. Z už uvedeného vyplýva, že tento skutkový a nadväzujúci právny záver je výsledkom dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie, a nie len jednoduchým prevzatím záverov a názorov z predchádzajúceho kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu z 24.10.2012, sp. zn. 1Obo/41/2012-804. Preto nie je možné považovať za opodstatnenú námietku žalovaného 1/ o tom, že by žalobca vo vzťahu k uplatnenému nároku nemusel v konaní niesť dôkazné bremeno, resp. že by ho neuniesol. Nemožno preto dôvodne vytýkať odvolaciemu súdu, že v napadnutom rozhodnutí s poukazom na § 383 CSP konštatoval svoju viazanosť skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (ods. 45 odôvodnenia). Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí s predmetnou námietkou osobitne vysporiadal (ods. 57, 58 odôvodnenia), pričom zreteľne vysvetlil, že žalovaný 1/ „sa v tomto súdnom konaní primárne bránil tým, že svoj záväzok voči žalobcovi riadne splnil plnením žalovanému 2/. Je preto v logickom rozpore s týmito tvrdeniami, keď žalovaný 1/ neskôr v konaní uplatňuje námietku, že jeho záväzok (ktorého splnenie doposiaľ v konaní preukazoval) vlastne vôbec nevznikol, resp. že žalobca jeho právny základ nepreukázal“. Odvolací súd sa taktiež zaoberal námietkou žalovaného 1/ týkajúcou sa dokazovania, čo podrobne odôvodnil (ods. 60).

50. K druhej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Pre napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebola druhá otázka tak ako ju žalovaný 1/ formuloval, kľúčová, t. j. od jej vyriešenia napadnuté rozhodnutie nezáviselo. Odvolací súd posudzoval komisionársku zmluvu uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ primárne z hľadiska toho, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Relevantné pre posúdenie (obsahu, platnosti, účinkov) zmluvy (prejavu vôle zmluvných strán) sú okolnosti pri jej vzniku. Žalovaný 1/ však svoju druhú otázku založil na skutkovej okolnosti až následného konania žalovaného 2/, ktorý po získaní finančných prostriedkov (od žalovaného 1/) ako komisionár bez ďalšieho postúpil pohľadávky žalobcu na tretiu osobu.

51. Dovolací súd len pre úplnosť poznamenáva, že to, akú zmluvu (zákonom upravenú ako zmluvný typ, či inomínatnu) podnikatelia medzi sebou uzavruť pre naplnenie ich vzájomných obchodov, či iných, s predmetom podnikania spojených činností, je v zásade vecou ich obchodného rozhodnutia, prejavom ich vôle, dohody so zmluvným partnerom a tiež ich podnikateľského rizika. Ingerencia súdu (štátneho orgánu) do tejto zložky podnikania by mala byť minimálna, s obmedzením sa na otázky, nevyhnutné pre právne posúdenie sporu, ktorý strany nedokážu medzi sebou vyriešiť. To je tiež dôvod, pre ktorý súd napríklad nemá vyhľadávať dôvody neplatnosti právnych úkonov (k tomu viď nálezy Ústavného súdu SR z 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014). K druhej dovolacej otázke dovolací súd považuje za vhodné poukázať tiež na čl. 2 ods. 3 ú. z. č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“), podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Napokon žalovaný 1/ v dovolaní (bod 108) sám zvýraznil svoj názor, že „právne posúdenie odvolacieho súdu, ktorým pripúšťa možnosť existencie komisionárskej zmluvy, ktorej predmetom je vymáhanie pohľadávok, je správne“, preto nie je zrejmé, v čom má spočívať prípustnosť druhej otázky, ktorej položenie a zodpovedanie má logicky zmysel len v prípade, ak jej zodpovedanie odvolacím súdom považuje dovolateľ za nesprávne, čo v tomto prípade zjavne absentuje (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

52. K tretej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Rovnako ako v prípade druhej dovolacej otázky dovolací súd konštatuje, že odvolací súd posudzoval komisionársku zmluvu uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ primárne z hľadiska toho, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Dovolateľ 1/ však aj svoju tretiu otázku založil na skutkovej okolnosti až následného konania žalovaného 2/, ktorý po získaní finančných prostriedkov (od žalovaného 1/) ako komisionár bez ďalšieho postúpil pohľadávky žalobcu na tretiu osobu. Súčasne, odvolací súd v napadnutom rozhodnutí v súvislosti so skutkovým stavom vo veci konštatoval a interpretujúc právnu úpravu o komisionárskej zmluve zrozumiteľne vysvetlil (ods. 85 odôvodnenia), že „(p)redmetom obchodnej záležitosti podľa komisionárskej zmluvy nebol predaj pohľadávok, ale ich vymożenie, teda

získanie peňažného plnenia od konkrétneho dlžníka, nie ich postúpenie tretej osobe za odplatu“, a ďalej, že „(s)kutočnosť, že zmluvné strany tak ale v tomto prípade nepostupovali (t. j. neprišlo k postúpeniu pohľadávky komitenta na komisionára) nemá za následok neplatnosť komisionárskej zmluvy. Komisionár stále mohol uskutočňovať úkony smerujúce k vymoženiu pohľadávky, pričom dlžník by toto plnenie poskytol komisionárovi a komisionár by toto plnenie odovzdal komitentovi, čím by došlo k splneniu pohľadávky“. Žalovaný 1/ pritom v dovolaní (bod 115) sám zvýraznil svoj názor, že „pre účely splnenia predmetu komisionárskej zmluvy, ktorým je vymoženie pohľadávok komitenta komisionárom nie je potrebné pohľadávky komitenta postúpiť komisionárovi“. Preto nie je zrejmé, v čom má spočívať prípustnosť tretej otázky, ktorej polozenie a zodpovedanie má logicky zmysel len v prípade, ak jej zodpovedanie odvolacím súdom považuje dovolateľ za nesprávne, čo v tomto prípade absentuje (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

53. K štvrtej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Tu je potrebné uviesť, že ide v podstate o dve otázky (ods. 117 a 123 dovolania), resp. o otázku a jej podotázku (aj keď v prípade podotázky v ods. 123 nie zrozumiteľne dovolateľ poukazuje na nadväznosť na otázku č. 3). Rovnako ako v prípade druhej a tretej dovolacej otázky dovolací súd konštatuje, že odvolací súd posudzoval komisionársku zmluvu uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ primárne z hľadiska toho, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Dovolať 1/ však aj svoju štvrtú otázku a podotázku založil na skutkovej okolnosti až následného konania žalovaného 2/, ktorý po získaní finančných prostriedkov (od žalovaného 1/) ako komisionár bez ďalšieho postúpil pohľadávky žalobcu na tretiu osobu. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval (ods. 85 odôvodnenia), že „(p)redmetom obchodnej záležitosti podľa komisionárskej zmluvy nebol predaj pohľadávok, ale ich vymoženie, teda získanie peňažného plnenia od konkrétneho dlžníka, nie ich postúpenie tretej osobe za odplatu. Žalovanému 2/ preto nemohli byť pohľadávky zverené za účelom ich predaja, pokiaľ ich postúpenie za odplatu nebolo predmetom obchodnej záležitosti podľa komisionárskej zmluvy. Nemožno potom aplikovať ani vetu prvú § 583 ods. 1 Obchodného zákonníka o hnuteľných veciach zverených komisionárovi na predaj.“ A ďalej (ods. 87 odôvodnenia), že „žalovaný 2/ ako komisionár nekonal v mene žalobcu a neboli naňho ani postúpené pohľadávky žalobcu. Žalovaný 2/ ich preto nebol oprávnený vo vlastnom mene a ani v mene žalobcu postúpiť na tretie osoby. Žalobca je preto naďalej oprávnený tieto pohľadávky vymáhať.“ Odvolací súd teda uvedenú otázku, resp. podotázku riešil, avšak od jej právneho vyriešenia kľúčovo nezáviselo napadnuté rozhodnutie. Určujúca pre rozhodnutie nebola otázka, či sa tretia osoba stala majiteľom pohľadávky postúpenej žalovaným 2/. Táto otázka je navyše založená na hypotetickom predpoklade podsúvanom žalovaným 1/, že predmetom komisionárskej zmluvy bol aj predaj pohľadávok a tiež to, že pre takýto predaj pohľadávok žalobcu nebolo potrebné ich predchádzajúce postúpenie (majetkový prevod) na komisionára. Ani v tomto prípade neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 pís. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

54. K piatej otázke dovolací súd prijal záver o jej čiastočnej prípustnosti. Ide o prvú časť otázky, v ktorej sa dovolateľ 1/ pýta: „Je plnenie získané komisionárom od dlžníka pri plnení Komisionárskej zmluvy plnením získaným v mene komisionára na účet komitenta?“. Táto otázka bola odvolacím súdom posudzovaná a od jej vyriešenia záviselo napadnuté rozhodnutie. Súčasne dovolateľ v súvislosti s touto otázkou splnil aj podmienky prípustnosti vyplývajúce z § 432 ods. 1 a 2 CSP.

55. Ako už bolo dovolacím súdom uvedené vyššie, uvedená otázka v podstate súvisí s tým, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z právneho názoru najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, prijatého v danej veci v uznesení z 22. júla 2010, č. k. 1MOBdoV/6/2009-555, v spojení s opravným uznesením zo 16. novembra 2010 č. k. 1MOBdoV/6/2009-571 (viď ods. 11 vyššie). Dovolať 1/ v tu posudzovanej veci po vykonanom vecno-právnom prieskume a vychádzajúc predovšetkým z úpravy obsiahnutej v ust. § 577 a nasl. ObZ o komisionárskej zmluve, aplikovanej na skutkový stav zistený vo veci odvolacím súdom (§ 442 CSP), dospel k záveru o správnosti právneho posúdenia veci v napadnutom rozhodnutí. V

odpovedi na uvedenú prvú časť otázky č. 5, prihliadajúc na právnu argumentáciu žalovaného 1/, dovolací súd interpretuje dotknutú právnu úpravu (§ 324 ods. 1 ObZ, § 577 a nasl. ObZ) v zhode s uvedeným predchádzajúcim rozhodnutím (sp. zn. I MObdV/6/2009) so záverom, že: I. Komisionárska zmluva zakladá právny vzťah medzi komisionárom a komitentom, ktorý má povahu tzv. nepriameho zastúpenia. Komisionár ako nepriamy zástupca komitenta, koná na účet komitenta, ale vo vlastnom mene, preto z jeho konania voči tretím osobám nevznikajú priamo žiadne práva a povinnosti zastúpenému. II. Aby mohol komisionár vymáhať pohľadávku komitenta, musí mu ju tento zákonom predpísaným spôsobom postúpiť. Vo vzťahu k dlžníkovi potom komisionár vystupuje ako vlastník pohľadávky. Plnenie dlžníka komisionárovi má účinky splnenia záväzku dlžníka len u pohľadávky, ktorá patrí komisionárovi, lebo plnenie tretej osoby komisionárovi nemá voči komitentovi žiadne účinky. III. V okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) nemohlo mať/nemalo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi).

56. Dovolací súd k vyššie uvedeným záverom uvádza, že podľa § 324 ods. 1 ObZ záväzok (tu peňažný dlh žalovaného 1/) zanikne, ak sa veriteľovi (tu žalobcovi) splní včas a riadne. Z tohto zákonného ustanovenia teda vyplýva, že účinky zániku záväzku zákon priznáva len plnením veriteľovi. Obrana žalovaného 1/ od počiatku roky trvajúceho sporu (odhliadnuc od neskôr účelovo vznesených námietok aj voči existencii, výške a právnomu titulu pohľadávok žalobcu) spočívala v podstate v tom, že k zániku jeho záväzku voči žalobcovi došlo plnením žalovanému 2/, ktorý konal ako komisionár žalobcu. Úprava komisionárskej zmluvy, akú uzavrel aj žalobca so žalovaným 2/, je ako zmluvný typ obsiahnutá v Obchodnom zákonníku v § 577 a nasl. Okrem základného ustanovenia (§ 577 ObZ) ide o dispozitívnu úpravu (§ 263 ods. 1 a 2 ObZ a contrario). Obchodný zákonník definuje komisionársku zmluvu ako zmluvu, ktorou sa komisionár zaväzuje, že zariadi vlastným menom pre komitenta na jeho účet určitú obchodnú záležitosť a komitent sa zaväzuje, že mu za to zaplatí odplatu. Predmetom záväzku (obdobne ako u mandátára podľa § 566 a nasl. ObZ) je zariadiť určitú obchodnú záležitosť na účet komitenta. Na rozdiel od mandátnej zmluvy však zariaďovanie obchodnej záležitosti podľa komisionárskej zmluvy spočíva v uskutočňovaní právnych úkonov v mene komisionára. Najčastejšie spočíva činnosť komisionára v uzavretí zmluvy s tretou osobou vlastným menom na účet komitenta. Voči tretím osobám, s ktorými komisionár koná na účet komitenta, má práva a povinnosti iba komisionár, až na niekoľko výnimiek (ktoré sa netýkajú tu riešenej veci). Pre právne postavenie komisionára voči tretím osobám nie je v zásade rozhodné, či tieto osoby vedia, že komisionár koná na účet komitenta, alebo nie. Pretože komisionár koná voči tretím osobám vlastným menom, vznikajú z právnych úkonov komisionára práva a povinnosti v zásade len voči nemu a nie komitentovi (§ 581 ObZ). Uvedené je charakteristickým znakom nepriameho zastúpenia. Práva a povinnosti z úkonov komisionára nevznikajú komitentovi, ale komisionárovi, ktorý je povinný ich previesť na komitenta. Konanie na účet zastúpeného pri nepriamom zastúpení neznamená, že práva a povinnosti nadobudnuté (získané) z konania (úkonov) komisionára patria zastúpenému. Konanie na účet zastúpeného vyjadruje povinnosť vzájomného vysporiadania strán (ide najmä o povinnosť na strane komisionára previesť úžitky z vlastného konania na komitenta a predložiť mu vyúčtovanie). To, že nepriamy zástupca koná na cudzí účet sa vo vzťahu k tretím osobám nijako neprejavuje a navonok sa jeho konanie nijako nelíši od konania vo vlastnom mene a na vlastný účet. Uvedené špecifiká nepriameho zastúpenia v podstate vylučujú, aby bez ďalšieho bolo predmetom zariadenia obchodnej záležitosti na základe komisionárskej zmluvy aj vymoženie pohľadávky komitenta, a to s účinkami splnenia dlhu (záväzku dlžníka voči komitentovi) plnením komisionárovi. Keďže komisionár koná vo vlastnom mene, môže vymáhať len pohľadávky, ktoré mu patria. Na to, aby mohol vymáhať pohľadávku komitenta, musí mu ju tento zákonom predpísaným spôsobom postúpiť. Vo vzťahu k dlžníkovi potom vystupuje ako vlastník pohľadávky. Neprichádza do úvahy uskutočnenie úkonov na základe plnej moci, tak ako to upravuje § 568 ods. 3 ObZ pri mandátnej zmluve. V takom prípade by už nešlo o konanie vo vlastnom mene, ale v mene toho, kto mu plnú moc udelil. Plnenie komisionárovi má účinky splnenia záväzku dlžníka len u pohľadávky, ktorá svedčí (patrí) komisionárovi. Pohľadávka, ktorá patrí komitentovi, nie je splnená plnením komisionárovi. Keďže v danom prípade sa strany v komisionárskej zmluve neodchýlili od podstaty úpravy tohto zmluvného typu obsiahnutej v § 577 a nasl. ObZ, nebol zistený žiadny dôvod pre iný, než vyššie uvedený výklad zákonnej úpravy aplikovanej na relevantné okolnosti v tu posudzovanej veci.

57. V rámci zisteného skutkového stavu a prijatých záverov odvolacieho súdu bolo pre rozhodnutie podstatné to, že uzavretím samotnej komisionárskej zmluvy, ako formy len nepriameho zastúpenia, nevzniklo žalovanému 2/ právo (mandát) na disponovanie s pohľadávkami žalobcu, s ktorými súviselo konanie komisionára, pričom žalovaný 2/ ako komisionár mohol konať len vo vlastnom mene, s vlastným majetkom, ktorého súčasťou sa pohľadávky žalobcu nestali. Peňažné prostriedky bezhotovostne žalovaným 1/ prevedené na bankový účet žalovaného 2/ mal tento ako komisionár podľa komisionárskej zmluvy následne previesť žalobcovi (komitentovi), a až tým (pripísaním na účet žalobcu) mal v konečnom dôsledku nastať účinok splnenia predmetného peňažného záväzku žalovaného 1/ voči žalobcovi. Dovolací súd len dodáva, že žalovanému 1/ ako dlžníkovi bolo podľa zmluvy o Združení Dunaj zrejme, že jeho veriteľom je žalobca a v súvislosti s prevodom peňažných prostriedkov žalovanému 2/ ako komisionárovi mohol a mal ako podnikateľský subjekt konať s náležitou obozretnosťou a odbornou starostlivosťou a napr. overiť si u žalobcu, či plnením komisionárovi nastanú účinky splnenia, resp. zániku záväzku v zmysle § 324 ods. 1 ObZ, ako sa zrejme domnieval. Podľa dovolacieho súdu bolo právne posúdenie veci odvolacím súdom k predmetnej otázke správne, keď vychádzalo zo záveru, že vzhľadom na právnu úpravu o komisionárskej zmluve, obsah predmetnej komisionárskej zmluvy z 12.10.2001 nemá v súvislosti s povinnosťou dlžníka plniť svojmu veriteľovi žiadne účinky na vzťah žalobcu ako veriteľa k žalovanému 1/ ako dlžníkovi.

58. Uvedené závery a právne úvahy dovolacieho súdu sú súladné s právnym názorom vyjadreným v danej veci v jeho predchádzajúcom rozhodnutí z 22. júla 2010, č. k. 1MOBdoV/6/2009-555, od ktorého nemá dôvod sa odkláňať, pričom sa opierajú aj o doktrínu uvádzanú právnickou odbornou a komentárovou literatúrou k dotknutej problematike vzťahov a plnenia podľa komisionárskej zmluvy (viď napr. Kopáč, L. Obchodní kontrakty. II. diel. Praha: PROSPEKTRUM, 1994, s. 500 a nasl., Mamojka, M. a kol. Obchodný zákonník - Veľký komentár. 2. zväzok. Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., 2016, s. 443 a nasl., Faldyna, F. a kol. Obchodní právo. MERITUM. Praha: ASPI, a.s., 2005, s. 840 - 845).

59. Dovolací súd pre úplnosť k prípustnosti tejto časti dovolania uvádza, že napriek existencii predchádzajúceho rozhodnutia najvyššieho súdu z 22. júla 2010, č. k. 1MOBdoV/6/2009-555, považoval odpoveď na prvú časť piatej otázky za doteraz rozhodovacou praxou dovolacieho súdu nevyriešenú ustálenú (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Ide zatiaľ o ojedinelé rozhodnutie dovolacieho súdu, aj keď odborne rešpektované (citované vo viacerých Veľkých komentároch k Obchodnému zákonníku), ktoré však doteraz nebolo zákonom predpísaným spôsobom (odsúhlasením príslušným kolégiom najvyššieho súdu) prijaté a zverejnené ako súdne rozhodnutie zásadného významu, t. j. ako judikát publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (§ 23 zák. č. 757/2004 Z. z.). Uvedený postup nenahrádza (ako mylne uvádza vo svojom dovolaní žalovaný 2/) publikovanie tohto rozhodnutia pod č. 59 v časopise Zo súdnej praxe č. 6, ročník 2011, vydanom editorom IURA EDITION, spol. s r. o. (člen skupiny Wolters Kluwer), Bratislava (viď I. ÚS 115/2020). V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017).

60. K piatej otázke vo zvyšnej časti, v ktorej sa žalovaný 1/ pýta, či „je plnenie získané ako odplata za postúpenie pohľadávok komisionárom tretej osobe plnením získaným komisionárom na účet komitenta?“, dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Uvedenú právnu otázku tak ako ju formuloval dovolateľ 1/ odvolací súd kľúčovo neposudzoval, na jej posúdení nezaložil napadnuté rozhodnutie. Otázka totiž v podstate vychádza z predpokladu, ku ktorému odvolací súd nedospel, že zo strany komisionára došlo k riadnemu (platnému) postúpeniu pohľadávok žalobcu. V tomto prípade neboli

splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

61. K šiestej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Uvedenú právnu otázku tak ako ju formuloval žalovaný 1/ odvolací súd kľúčovo neposudzoval, na jej posúdení nezaložil napadnuté rozhodnutie. Žalovaný 1/ tu navyše vychádza z okolností, súdmi nižších inštancií nekonštatovanej, že žalovaný 2/ ako komisionár získal pre komitenta peňažné prostriedky ako hnuiteľnú vec, a to priamo od žalovaného 1/, ako aj od tretích osôb. Odvolací súd k tomu zreteľne uviedol (ods. 86 odôvodnenia), že žalovaný 2/ v tomto prípade nenadobudol peniaze ako hnuiteľné veci. Súčasne odvolací súd konštatoval, že primárne nedošlo k postúpeniu pohľadávok žalobcom na žalovaného 2/ ako komisionára, ktorý tak nemohol (platne) postúpiť pohľadávky na ďalšie (tretie) osoby. V tomto prípade neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

62. K siedmej otázke dovolací súd uvádza, že na otázku v časti, v ktorej sa žalovaný 1/ pýta, či „je plnenie získané komisionárom pri vymáhaní pohľadávok veriteľa voči dlžníkovi pri plnení komisionárskej zmluvy od dlžníka ... plnením záväzku dlžníka s účinkami splnenia (zániku) záväzku?“, už bolo odpovedané vyššie v rámci právneho posúdenia veci v odpovedi na prvú časť piatej otázky. K zvyšnej časti siedmej otázky, teda alternatívne či „je plnenie získané komisionárom pri vymáhaní pohľadávok veriteľa voči dlžníkovi pri plnení komisionárskej zmluvy ... od tretej osoby z titulu postúpenia pohľadávok komisionára tretej osobe plnením záväzku dlžníka s účinkami splnenia (zániku) záväzku?“, dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Uvedenú právnu otázku tak ako ju formuloval žalovaný 1/ odvolací súd kľúčovo neposudzoval, od jej posúdenia nezáviselo napadnuté rozhodnutie. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd posudzoval komisionársku zmluvu uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ primárne z hľadiska toho, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Žalovaný 1/ však aj svoju siedmu otázku v dotknutej časti založil na skutkovej okolnosti až následného konania žalovaného 2/, ktorý bez ďalšieho ako komisionár postúpil pohľadávky žalobcu na tretiu osobu. Odvolací súd pritom konštatoval, že primárne nedošlo k postúpeniu pohľadávok žalobcom na žalovaného 2/ ako komisionára, ktorý tak nemohol (platne) postúpiť pohľadávky patriace žalobcovi na ďalšie (tretie) osoby. V tomto prípade neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

63. K ôsmej otázke dovolací súd prijal záver o jej neprípustnosti. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd posudzoval komisionársku zmluvu uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ primárne z hľadiska toho, či v okolnostiach danej veci plnenie poskytnuté žalovaným 1/ (dlžníkom) žalovanému 2/ (komisionárovi) mohlo mať/malo účinok splnenia dlhu žalovaného 1/ voči žalobcovi (veriteľovi). Žalovaný 1/ však svoju ôsmu otázku založil na úprave obsiahnutej v ust. § 333 ods. 2 ObZ, na aplikácii a interpretácii ktorej odvolací súd svoje rozhodnutie kľúčovo nezaložil. Dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že podľa tohto zákonného ustanovenia, ak dlžník poskytne plnenie osobe, ktorá predloží potvrdenie veriteľa o prijatí plnenia, má plnenie účinky, ako keby dlžník plnil veriteľovi. Z posúdenia veci odvolacím súdom ako aj dovolacím súdom k odpovedi na prvú časť piatej otázky je zrejmé, že pri nepriamom zastúpení, aké predstavuje komisionárska zmluva medzi žalobcom a žalovaným 2/, komisionár takýmto „potvrdením veriteľa“ nedisponoval. Žalovaný 1/ svoje právne úvahy k tejto otázke založil na nesprávnej premise, predpokladoch, ktoré netvorili skutkové a právne závery súdov nižších inštancií, a to, že bol v dobrej viere, že došlo k postúpeniu pohľadávok žalobcu voči žalovanému 1/ na OFZ Trading, a.s., keďže mu postúpenie oznámil žalovaný 2/, ktorého žalobca v oznámení označil za subjekt, ktorý je oprávnený vo vlastnom mene a pre žalobcu zabezpečiť vymáhanie pohľadávok žalobcu voči žalovanému 1/, ďalej že žalobca postup žalovaného 2/ (postúpenie pohľadávok) akceptoval a keďže takýto postup bol možný i dovolený ustanovením § 583 ods. 1 ObZ. Odvolací súd sa k obdobným tvrdeniam a právnym úvahám žalovaného 1/ vyjadril (najmä ods. 81, 83 odôvodnenia) so záverom, že k postúpeniu pohľadávok nedošlo a žalovaný 1/ sa plnením žalovanému 2/ ako komisionárovi nezbavil svojho záväzku voči žalobcovi. Hodnotenie dôkazu obsahom listu žalobcu z 19.10.2000 (oznámenia) patrí k otázkam skutkovým, prípadne procesným, a nie k právnym otázkam. Dovolací súd opätovne poukazuje na svoju odpoveď na prvú časť piatej otázky dovolateľa 1/, ktorá súčasne vylučuje

relevantnosť ôsmej otázky ako kľúčovej pre napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V tomto prípade neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

64. Keďže dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov nezistil v dotknutej časti prípustnosť dovolania žalovaného 1/, resp. nezistil namietanú vadu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, boli splnené podmienky pre zamietnutie dovolania podľa § 448 CSP, pričom tento výrok konzumuje i odmietnutie neprípustnej časti dovolania (§ 447 písm. c) a f) CSP).

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalovaného 2/ podľa § 421 písm. a) CSP.

65. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

66. Vyššie uvedené kritériá neboli v prípade dovolania podaného žalovaným 2/, ktoré vyvodzoval z úpravy podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, splnené. V prvom rade žalovaný 2/ považoval za rozhodnutie odvolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd v napadnutom rozhodnutí z hľadiska právneho posúdenia veci odkloniť, uznesenie z 22. júla 2010, č. k. 1MObdV/6/2009-555. Ako už bolo osvetlené vyššie, toto rozhodnutie najvyššieho súdu netvorí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Tu možno len podporne doplniť, že „(t)ento dôvod prípustnosti sa viaže k ustálenej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“ (Števček, M., Ficová, S. Baricová, J., Mesiarkinová, S. Bajánková, J. Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1571).

67. Ďalším dôvodom, pre ktorý nie je možné považovať v predmetnej časti dovolanie žalovaného 2/ za prípustné, je nevymedzenie právnej otázky, pri riešení ktorej malo dôjsť zo strany odvolacieho súdu k odklonu. Neprináleží najvyššiemu súdu hádať, ktorú právnu otázku mal dovolateľ 2/ na mysli, keď v dovolaní v zásade vyjadruje svoju celkovú nespokojnosť s napadnutým rozhodnutím voči nemu a uvádza vlastné viaceré právne úvahy a konštrukcie, avšak bez zreteľne vyjadrenej identifikácie, ktorá právna otázka má tvoriť dovolací vecno-právny prieskum. Najvyšší súd ustálene judikuje (napr. v uznesení z 18.02.2020, 3Cdo/2016/2019), že právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP musí byť v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, o ktorú otázku (otázky) dovolateľovi ide, a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť, prípadne aj dôvodnosť dovolania. Dovolací súd v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo o otázku dosiaľ odvolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), prípadne otázku, ktorá je odvolacím súdom posudzovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP (m. m. 3Cdo 28/2017, 4Cdo 95/2017, 7Cdo 140/2017, 8Cdo 50/2017, 8Cdo 78/2017). Podľa odvolacieho súdu v tejto časti neboli splnené náležitosti prípustnosti dovolania žalovaného 2/ v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

68. K tej časti, v ktorej žalovaný 2/ dovolaním výslovne napáda rozhodnutie súdu prvej inštancie, a to

tak z dôvodov tvrdených vád nesprávneho právneho posúdenia (§ 421 ods. 1 CSP), ako aj z dôvodov zmätočnosti (§ 420 CSP), dovolací súd prijal záver o nesplnení základnej podmienky prípustnosti dovolania stanovenej zákonom (§ 419 CSP), a to, že dovolaním je možné napadnúť výhradne rozhodnutie odvolacieho súdu, a nie súdu prvej inštancie. Uvedená podmienka priamo vyplýva z dikcie § 420 CSP a § 421 ods. 1 CSP.

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalovaného 1/ podľa § 420 písm. f) CSP.

69. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane sporu realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

70. Pre prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, musí intenzita zásahu do procesných práv strany sporu v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu dosahovať mieru porušenia práva na spravodlivý proces. Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov.

71. Žalovaný 1/ namietol, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uvedenú zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu videl žalovaný 1/ v tom, že napadnuté rozhodnutie nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky relevantné otázky týkajúce sa veci a odvolací súd sa riadne nevysporiadal s argumentáciou žalovaného 1/ a tiež, že napadnutý rozsudok nie je riadne odôvodnený, pretože odvolací súd sa nevyjadril k „zásadným otázkam tohto konania“. Súčasne žalovaný 1/ vytkol aj vady prvoinstančného rozhodnutia, ktoré podľa neho odvolací súd neodstránil (bod 11 dovolania), pričom z nadväzujúcej argumentácie žalovaného 1/ je možné vyrozumiť výhrady aj voči dokazovaniu a jeho výsledkom k existencii, titulu a výške pohľadávok žalobcu, v tomto ohľade podľa žalovaného 1/ taktiež došlo k uľahčeniu pozície žalobcovi z hľadiska toho, že nemusel niesť svoje dôkazné bremeno.

72. Dovolací súd vykonaným dovolacím prieskumom v tejto časti nezistil opodstatnenosť uvedených dovolacích námietok žalovaného 1/. K procesu dokazovania a dôkaznému bremenu k otázke existencie, titulu a výške pohľadávok žalobcu sa dovolací súd už vyjadril vyššie. Len dodáva, že žalovaný 1/ sa skutočne primárne v konaní (až do roku 2017, t. j. po dobu prvých 16 rokov trvania konania) bránil len preukazovaním zániku svojich záväzkov zodpovedajúcich žalovaným pohľadávkam žalobcu a až neskôr, avšak súbežne zotrvávajúc na tvrdení o zániku záväzkov (napr. aj na pojednávaní 20.10.2020 a v následnom odvolaní), dodatočne spochybnil samotnú existenciu, právny titul a výšku pohľadávok uplatnených žalobcom. Uvedená (súbežne uplatňovaná) obrana žalovaného 1/, založená na jeho skoršom tvrdení o zániku záväzku dlžníka a neskôr na tvrdení o neexistencii pohľadávky žalobcu, jej právnom titule a výške, je aj podľa odvolacieho súdu vnútorne rozporná, keďže vychádzajúc z bazálnej logiky, zaniknúť môže len existujúci záväzok. Dovolací súd nezistil ani to, že by došlo k porušeniu rovnosti zbraní v procese dokazovania v neprospech žalovaného 1/. Dovolací súd nahliadal na konanie pred oboma súdmi nižších inštancií ako na jeden celok, pričom konštatoval, že žalovaný 1/ mal v štádiu od doručenia mu žaloby do ukončenia dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie, vytvorený dostatočný priestor pre uplatňovanie svojich procesných práv súvisiacich s obranou voči žalobe, a to rovnako ako na strane žalovaného 2/, resp. pri uplatňovaní žalobného nároku na strane žalobcu.

73. Dovolací súd nezistil, že by došlo k namietanej zmätočnostnej vade tým, že súd prvej inštancie, resp. odvolací súd, nevykonali všetky dôkazy podľa návrhov a predstáv žalovaného 1/. Súd prvej inštancie riadne vysvetlil dôvody, pre ktoré ďalšie dôkazy (žalovaným 1/ navrhované v podaní z 01.12.2017) nevykonali. Odvolací súd sa s totožnou námietkou žalovaného 1/ v napadnutom rozhodnutí taktiež dostatočne vysporiadal (ods. 16, 56 - 58, 60 odôvodnenia).

74. Dovolací súd uvádza, že súdy nižších inšancií neboli povinné vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy. V civilnom sporovom konaní súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie sporových strán (§ 185 ods. 1 CSP, resp. § 120 ods. 1 OSP s účinnosťou do 30. júna 2016). Súd vykonáva dokazovanie a následne dôkazy hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku.

75. Vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP však nezakladá už to, ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, pretože to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčené (obdobne R 125/1999, R 6/2000). Rovnako, pokiaľ by aj súd niektorý z vykonaných dôkazov alebo i viaceré takéto dôkazy vyhodnotil nesprávne, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však sama osebe prípustnosť dovolania nezakladá a nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné. O prípad nepreskúmateľnosti (arbitrárnosti) rozhodnutia, založenej na takomto pochybení, by pritom mohlo ísť len vtedy, ak by dôkazy boli hodnotené v rozpore so zásadami elementárnej logiky, prípadne ak by závery boli vyvodzované z dôkazu, ktorý vôbec vykonaný nebol; o žiaden taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo.

76. Súd má iba povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviesť, z akého dôvodu navrhovaný dôkaz nevykoná. Pokiaľ úvaha súdu nie je zjavne nelogická a súd poskytne sporovej strane odôvodnenie, prečo navrhnuté dôkazy nevykoná, nie je možné takýto postup považovať za nesprávny, a to v miere vyžadovanej v zmysle § 420 písm. f) CSP, čo sa vzťahuje aj na tu preskúmaný prípad.

77. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, dôsledkom čoho by bolo popretie zmyslu a podstaty práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

78. Vzhľadom na to, že žalovaný 1/ v tejto časti namietal aj to, že vo veci došlo k arbitrárnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu (bod 89 dovolania), dovolací súd považuje k pojmu „arbitrárne rozhodnutie“ resp. „arbitrárne právne posúdenie“ za žiaduce uviesť, že sa používa „v rôznych významoch, často ako určité univerzálne pomenovanie rozhodnutia alebo právneho posúdenia, s ktorým nemožno súhlasiť“ (Gešková, K. O tom, či je arbitrárne právne posúdenie vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. In: Súkromné právo roč. 2023, č. 1, s. 14). Podľa ústavného súdu „(o) arbitrárne rozhodnutie ide vtedy, ak je svojvoľné. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Môže ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s

nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. ... Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces“. (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020, bod 37).

79. Za porušenie práva na spravodlivý proces sa považuje aj v zmysle rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) situácia, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodní a nevysporiada sa so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. V takom prípade všeobecný súd svojim postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zjavné dôvody toho - ktorého rozhodnutia, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritériá vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

80. K namietanému nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c. Švajčiarsko zo dňa 29. apríla 1993, séria A. č.254-B, s. 49, § 30).

81. K uvedenej námietke žalovaného 1/ (ako aj k obdobnej námietke žalovaného 2/) dovolací súd poukazuje na úpravu štruktúry práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia v ustanovení § 220 ods. 2 CSP, ktorá sa uplatňuje aj v odvolacom konaní podľa § 378 ods. 1 CSP. K naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou, či svojvoľnosťou (viď napr. II. ÚS 419/2021). Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť. Právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia neznamena právo na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale ide o právo na uvedenie dostatočných, logických a zrozumiteľných argumentov reagujúcich na relevantné tvrdenia a námietky strán sporu, vyhodnotenie dokazovania a vysvetlenie prečo prípadne v konaní navrhované dôkazy súd nevykonal. Súd by mal presvedčivo odôvodniť a vysvetliť aj aplikáciu príslušného právneho predpisu, či ustanovenia z neho, na rozhodovanú vec.

82. K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril ústavný súd ďalej tak, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17)

83. V nadväznosti na vyššie uvedené východiská dovolací súd uvádza, že v preskúvanom prípade napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je preskúmateľné, zrozumiteľné a jasne z neho vyplývajú závery o dôvodnosti podanej žaloby, pričom odvolací súd sa stotožnil s nosným záverom súdu prvej inštancie o preukázaní nároku na zaplatenie istiny a príslušenstva uplatneného žalobcom (s korekciou v časti príslušenstva vo výroku II) a súčasne o nepreukázaní obrany žalovaného 1/, resp. taktiež o

nepreukázaní obrany žalovaného 2/ voči žalobe. Z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, prečo odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a akými podstatnými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil. Odvolací súd sa vyjadril ku všetkým podstatným a pre posúdenie veci relevantným odvolacím námietkam oboch žalovaných, a nie je mu možné vytýkať, že by sa vo svojom rozhodnutí v odôvodnení dostatočne nevysporiadal s argumentáciou sporových strán. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, v odôvodnení svojich rozhodnutí (tvoriacich organický celok) uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, stanoviská sporových strán k prerokováanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, dôvody nevykonania všetkých navrhnutých dôkazov a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na daný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Iba skutočnosť, že žalovaný 1/ (resp. žalovaný 2/) sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

84. Dovolací súd dospel k záveru, že v danej veci nejde o taký prípad zmätočnosti ako namieta žalovaný 1/. K celej argumentácii žalovaného 1/ o nepreskúmateľnosti napadnutého odvolacieho rozsudku uzatvára, že z jeho odôvodnenia vyplýva, že odvolací súd považoval ním preskúmané rozhodnutie za vecne správne, a preto pokiaľ pri potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie postupoval v súlade s ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP, nemožno tento jeho postup považovať za porušenie práva strany na spravodlivý proces.

85. Rovnako, pokiaľ žalovaný 1/ označil napadnuté rozhodnutie za arbitrárne, a to preto, že súdy sa nestotožnili s jeho argumentami a tvrdeniami, tak ide len o prejav nespokojnosti žalovaného 1/ s výsledkom sporu, a nie o prípustné a dôvodné výhrady voči procesnému postupu súdov v prvoinštančnom a odvolacom konaní. Dovolací súd preskúmaním veci z hľadiska podaných dovolacích dôvodov nezistil arbitrárnosť v zmysle svojvôle súdov nižších súdov v konaní o spore, či pri formulovaní dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu napadnutého dovolaním. Rozhodnutie odvolacieho súdu obsahovalo dostatočnú právnu argumentáciu k relevantným odvolacím námietkam žalovaného 1/ (ako aj žalovaného 2/) a je dostatočne odôvodnené. Odvolacími námietkami žalovaného 1/ sa odvolací súd zaoberal a nie je možné vytýkať súdom oboch inštancií, že sa vo svojich rozhodnutiach nestotožnili s argumentáciou žalovaného 1/ (resp. žalovaného 2/) a jeho názorom na skutkový a právny stav veci.

86. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd vo vzťahu k prvému výroku, rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdzujúcemu (vo výroku I v časti istiny a vo výroku III), podrobne konštatoval argumentáciu strán v celom konaní, priebeh konania, závery predchádzajúcich rozhodnutí súdov vyšších inštancií, priebeh a vyhodnotenie dokazovania súdom prvej inštancie, jeho zistenia a prijaté skutkové a právne závery, s ktorými sa stotožnil (ods. 1 až 14, 102). Odvolací súd sa okrem toho a v súlade s § 387 ods. 2 a 3 CSP dostatočne a zrozumiteľne vyjadril aj k jednotlivým odvolacím námietkam oboch žalovaných, konkrétne z hľadiska procesného postupu, dokazovania a jeho hodnotenia v prvoinštančnom konaní v ods. 49 až 66, 69 až 78, z hľadiska (ne)porušenia práva na zákonného sudcu v ods. 67 až 68, a z hľadiska právneho posúdenia veci v ods. 79 až 101. Ďalej v ods. 102 vysvetlil dôvody, pre ktoré (vo výroku II v časti príslušenstva) zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Dovolací súd nezistil, že by odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vykazovalo znaky nepreskúmateľného či arbitrárneho rozhodnutia ako namieta žalovaný 1/ (ako aj žalovaný 2/).

87. Pokiaľ žalovaný 1/ osobitne vytkol súdu prvej inštancie, že sa opieral výhradne o závery predchádzajúcich kasačných rozhodnutí vyšších súdov (a to aj zrušených) a odvolaciemu súdu, že sa obmedzil len na konštatovanie ich záverov bez vlastného odvolacieho prieskumu a posúdenia veci, pričom zo žiadnej právnej úpravy nevyplyva povinnosť súdu takéto závery v ďalšom konaní rešpektovať, tak dovolací súd dospel k záveru o neopodstatnenosti takýchto námietok žalovaného 1/.

88. Zo spisu a odôvodnení rozhodnutí oboch súdov nižších inštancií vyplýva, že sa po poslednom vrátení veci na ďalšie konanie, ktorého výsledkom bol predmetný rozsudok súdu prvej inštancie (z 20.10.2020) a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (z 28.03.2023), opätovne vecou riadne zaoberali, vrátane vykonania celého dokazovania v rozsahu potrebnom pre zistenie skutkového stavu a vyriešenie

právnych otázok podstatných pre meritórne rozhodnutie. To, že v odôvodnení svojich rozhodnutí oba sudy poukázali aj na závery predchádzajúcich kasačných rozhodnutí súdov vyšších inštancií, neznamená žiadnu zmätočnosťnú vadu. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že pre súd prvej inštancie platí úprava obsiahnutá v ust. § 393 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Vo vzťahu k odvolaciemu súdu, resp. k súdu prvej inštancie, potom platí úprava obsiahnutá v ust. § 455 CSP, podľa ktorého ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu. Aj v tomto ohľade je potrebné na konanie vo veci samej a v ňom vydané rozhodnutia súdov nahliadať komplexne. Nemožno dôvodne vytýkať súdom nižších inštancií, ak sa pri riešení skutkových a právnych otázok potrebných pre rozhodnutie argumentačne opierajú aj o závery v predchádzajúcich kasačných rozhodnutiach vydaných súdmi v danom konaní. Ide o prejav rešpektovania princípu právnej istoty. Podľa článku 2 Základných princípov CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty (odsek 1); právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (odsek 2, časť vety pred bodkočiarkou) a ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (odsek 3). Teda to, že sa odvolací súd, resp. súd prvej inštancie neodklonili od predtým v danej veci vyslovených záverov súdov vyšších inštancií, a to podľa predstáv žalovaného 1/ (resp. žalovaného 2/), pričom odôvodnenie ich rozhodnutí je dostatočné, zrozumiteľné ako aj presvedčivé, nezakladá vadu zmätočnosti namietanú žalovaným 1/. Určitá stručnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu rovnako takúto vadu nezakladá, keďže odvolací súd sa v konečnom dôsledku vyjadril ku všetkým pre rozhodnutie vo veci podstatným procesným, skutkovým a právnym otázkam, úmerne k predmetu sporu, kvantite a kvalite odvolacích námietok oboch žalovaných.

89. Z vyššie uvedeného dovolací súd v tejto časti uzavrel, že dovolateľom 1/ namietaný procesný postup ani samotné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmätočnosťnou vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP netrpí.

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalovaného 2/ podľa § 420 CSP.

90. V dovolaní žalovaný 2/ namietol, že v procesnom postupe súdov oboch nižších inštancií, predchádzajúcich napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu, došlo k viacerým zmätočnosťným vadám, ktoré vyvodil z dôvodov v zmysle § 420 písm. a) CSP, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, v zmysle § 420 písm. b) CSP, že ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú spôsobilosť, v zmysle § 420 písm. c) CSP, že strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v zmysle § 420 písm. e) CSP, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd a v zmysle § 420 písm. f) CSP, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému 2/, aby uskutočňoval jemu ako strane patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

91. Dovolací súd uvádza, že vykonaným dovolacím prieskumom v rámci danom rozsahom a dôvodmi dovolania, jeho prípustnosť z dôvodov zmätočnosti vyvodzovaných žalovaným 2/, nezistil, a to z nižšie uvedených dôvodov.

92. K dovolaniu žalovaného 2/ z dôvodov v zmysle § 420 písm. a) CSP, že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ (opakovane) namietal v prvoinštančnom ako aj odvolacom konaní. Súd prvej inštancie sa k týmto dôvodom vyjadril v ods. 23 svojho rozhodnutia, pričom za podstatné považoval to, žalovaný 2/ nepreukázal, že pri prvom úkone vzniesol námietku podľa § 106 ods. 1 OSP v znení účinnom v rozhodnom čase a nepreukázal ani existenciu rozhodcovskej doložky. Odvolací súd na uvedené nadviazal, pričom sa v tejto súvislosti v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (ods. 50) detailne zaoberal chronológiou konania, úkonmi strán a súdu, obsahom spisu a ozrejmil svoj záver, že žalovaný 2/

„prvýkrát preukázateľne vzniesol námietku existencie rozhodcovskej doložky až vo svojom podaní zo dňa 9. marca 2012 a doposiaľ súdu nepreukázal, že by podania obsahujúce námietku existencie rozhodcovskej doložky súdu v roku 2004 doručil a nenásvedčuje tomu ani obsah úkonov a vyjadrení žalovaného 2/ uskutočnených v roku 2004 a neskôr, vrátane odvolania proti predchádzajúcemu rozsudku súdu prvej inštancie“.

93. Dovolateľ 2/ k svojej námietke argumentačne ani inak v rámci dovolania neposkytol iné než už odvolacím súd riadne preskúmané a posúdené totožné námietky predstreté v prvoinštančnom a odvolacom konaní. Dovolací súd ani vlastným prieskumom nezistil žiadny dôvod, ktorý by vyvrátil zistenia a závery prijaté k tejto námietke odvolacím súdom. Opakované uvádzanie, že zo spisu „zmizli“, resp. „boli odstránené“ písomné podania z r. 2004, 2009 a 2011, z ktorých by vyplynula včasnosť podania námietky žalovaného 2/ v zmysle § 106 OSP, zostali len v rovine nepreukázaných tvrdení. Dovolací súd dodáva, že za úplne neprijateľnú v tejto súvislosti považuje argumentáciu, podľa ktorej by v pochybnostiach táto procesná situácia mala byť vyriešená v prospech žalovaného 2/. Nie je tomu tak, keďže nejde o „pochybnosti“, ale len púhe tvrdenia žalovaného 2/. Stav reálnej pochybnosti o určitej skutočnosti a tvrdenie o takom stave, zamieňať nemožno. Pritom objektívny stav reálnej pochybnosti, za ktorého by mohol súd dospieť k záveru o opodstatnenosti takej námietky, ako vzniesol žalovaný 2/, by podľa dovolacieho súdu mohli vyvolať len preukázané, alebo v relevantnej miere osvedčené, a teda dôvodné tvrdenia dotknutej strany, čo v danom prípade absentuje. Pokiaľ ide o samotný súdny spis, ten je definovaný vo vyhláške č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy tak, že všetky písomnosti, ktoré sa vzťahujú na tú istú vec, najmä podania, zápisnice, záznamy, rozhodnutia, tvoria súdny spis (§ 168 ods. 1). Ak teda žalovaný 2/ tvrdil, že pre uplatňovanie jeho procesných práv relevantná časť zo súdneho spisu chýba, nie je možné dôvodne vytýkať súdom nižších inštancií, ak vyžadovali, aby žalovaný 2/ preukázal opodstatnenosť svojich tvrdení, na ktorých založil svoju námietku o nedostatku právomoci súdu konať a rozhodovať vec samu.

94. K dovolaniu žalovaného 2/ z dôvodov v zmysle § 420 písm. b) CSP, že ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú spôsobilosť, dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ (opakovane) namietať v prvoinštančnom ako aj odvolacom konaní. Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí s touto námietkou žalovaného 2/ náležite vysporiadal, a to zo všetkých relevantných hľadísk (ods. 51 - 54), pričom ani dovolací súd nezistil opodstatnenosť námietky dovolateľa 2/. Len zdôrazňuje, že vzhľadom na obsah žaloby a neskorších podaní žalobcu niet žiadnych pochybností o tom, že označenie žalovaného 2/ zodpovedalo označeniu zahraničnej právnickej osoby s právnou subjektivitou s tým, že spor sa týka jej organizačnej zložky so sídlom v Slovenskej republike. Keďže žalobca (už v žalobe), v súlade s § 7 a § 21 ods. 3 ObZ a § 79 ods. 1 OSP (v znení platnom v dobe podania žaloby na súd), uviedol obchodné meno BRNO TRUST a.s. Brno, taktiež IČO, tak spresnenie, že spor sa týka jej organizačnej zložky, nemohol viesť k záveru o opodstatnenosti predmetnej námietky vznesenej žalovaným 2/.

95. K dovolaniu žalovaného 2/ z dôvodov v zmysle § 420 písm. c) CSP, že strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ (opakovane) namietať v prvoinštančnom ako aj odvolacom konaní. Podstatné bolo zistenie, že námietka sa zakladala na okolnosti, že súd konal (minimálne do 08.06.2004) na strane žalovaného 2/ s Ing. Bazgerom ako osobou v kolízii so záujmami žalovaného 2/. To však bolo de facto zhojené tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré nasledovalo po takom konaní, bolo následne zrušené odvolacím súdom a ďalšieho konania súdu sa už predmetná námietka netýkala. Navyše dovolací súd poukazuje zhodne s odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí (ods. 64) na to, že ustanovenie § 21 ods. 3 OSP, o ktorého porušenie žalovaný 2/ opieral svoju námietku, v rozhodnom čase úprava občianskeho súdneho konania neobsahovala a ako správne uviedol odvolací súd, „do Občianskeho súdneho poriadku bola začlenená zákonom č. 384/2008 Z. z., s účinnosťou od 15. októbra 2008. Postup súdu prvej inštancie v rokoch 2001 až 2004 preto nemohol byť v rozpore s právnou úpravou, ktorá ešte v tom čase platná ani účinná nebola“. Dovolací súd len dodáva, že konanie súdu je výsledkové, pričom procesné okolnosti, z

ktorých vychádza predmetná námietka žalovaného 2/, nemôžu mať vo výsledku vplyv na konečné rozhodnutie vo veci samej premietnuté do posledného rozhodnutia súdu prvej inštancie z 20.10.2020 a ani do napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z 28.03.2023.

96. K dovolaniu žalovaného 2/ z dôvodov v zmysle § 420 písm. e) CSP, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ namietal v odvolacom konaní. Odvolací súd sa s uvedenou námietkou náležite zaoberal, čo sa premietlo do odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (ods. 67, 68). Dovolací tu z hľadiska úpravy v § 49 ods. 1 CSP (predtým § 14 ods. 1 OSP) vo väzbe na čl. 46 ods. 1 ústavy, zvyrazňuje podstatné a správne konštatovanie odvolacieho súdu, že, „v prípade posudzovania nestrannosti sudcu je relevantnou len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Nie je rozhodujúce, ako sa nestrannosť sudcu subjektívne javí strane sporu, ale to, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré zakladajú legitímne pochybnosti o tom, že sudca nie je nestranný. Objektívnu nestrannosť pritom nie je možné chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho bude automaticky vylučovať z prejednávania a rozhodovania vecí“. Okolnosti na ktorých založil dovolateľ 2/ svoju námietku, sa týkali iných konaní a údajné prepojenia, či súvis s „kauzou tzv. vodárov“ či s medializovanou „kauzou Treema“, s možným dopadom na konanie a rozhodovanie dotknutých sudcov súdov nižších inštancií v danej veci, však zostali len v rovine subjektívneho tvrdenia, domnienok, príp. špekulácií dovolateľa 2/, bez reálneho základu (v tomto ohľade nepostačuje neoverená informácia vo verejnom médiu). Svedčia o tom aj vágne formulácie žalovaného 2/ (napr. bod 79, 87 dovolania), s použitím výrazov „z procesnej opatrnosti“, „zo zatiaľ verejne známych skutočností sa môže objektívne javiť“, „pokiaľ mohlo údajne zo strany žalobcu (rešpektujúc prezumpciu nevinu) dochádzať k údajnému ovplyvňovaniu súdu v obdobnej kauze“, etc. Ďalej, pokiaľ žalovaný 2/ tvrdí, že „súdu z jeho činnosti je určite známa kauza tzv. vodárov“, tak je zrejmé, že svoju argumentáciu zakladá na existencii určitej notoriety. Vo všeobecnosti notoriety predstavujú skutočnosti všeobecne známe, alebo známe súdu z jeho činnosti, ktoré nepodliehajú dôkaznej povinnosti a súd je oprávnený k nim prihliadnuť. Za také sa pokladajú najčastejšie skutočnosti, ktoré sú zachytené v súdnom spise a sú dôležité pre procesné rozhodnutie (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/123/2023 z 3.2.2025). Podľa čl. 11 ods. 4 Základných princípov civilného sporového konania súd pri rozhodovaní berie do úvahy len skutočnosti, ktoré vyšli najavo v tomto konaní, ak nejde o skutočnosti všeobecne známe alebo o skutočnosti ustanovené zákonom. Z ust. § 186 ods. 1 CSP vyplýva, že skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti sa nedokazujú, avšak v danom prípade (opomenúc skutočnosti ustanovené zákonom, ktoré do úvahy nepripadajú) ide len o tvrdenia, domnienky žalovaného 2/, a nie o skutočnosti všeobecne známe, resp. o skutočnosti známe súdu z jeho činnosti, na ktoré by mal/mohol bez ďalšieho súd prihliadať vo vzťahu ku konkrétnym sudcom/senátu konajúcim v tomto konaní. Vzhľadom na uvedené dovolací súd nezistil opodstatnenosť námietky žalovaného 2/.

97. K dovolaniu žalovaného 2/ z dôvodov v zmysle § 420 písm. f) CSP, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému 2/, aby uskutočňoval jemu ako strane patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ namietal aj v odvolacom konaní. Prípustnosť ako aj dôvodnosť dovolania v tejto časti dovolateľ 2/ vyvodzoval z toho, - že súd v určitom štádiu konania konal s neoprávnenou osobou s protichodnými záujmami, - že mu nebolo umožnené zúčastniť sa na súdnom pojednávaní, - že v konaní došlo k porušeniu jeho práva konať v materinskom jazyku, - že došlo k strate časti súdneho spisu, - že žalovanému 2/ nebolo umožnené nahliadnuť do spisu, - že sa súdy nižších inštancií nevysporiadali s právnym nástupníctvom strán, - že došlo k vadám v procese dokazovania, v súvislosti s nevykonaním navrhnutých dôkazov, - že došlo k vade nesprávneho procesného postupu v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia a vád v dokazovaní v súvislosti s nemožnosťou plnenia z komisionárskej zmluvy. Aj v tomto prípade dovolací súd uvádza, že ide o totožné dôvody, ktoré žalovaný 2/ namietal v odvolacom konaní, pričom odvolací súd sa so všetkými námietkami riadne a náležite zaoberal, čo sa premietlo aj do odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

98. K námietke žalovaného 2/, že súd v určitom štádiu konania konal s neoprávnenou osobou s

protichodnými záujmami, sa dovolací súd vyjadril vyššie k dovolaniu žalovaného 1/ a z rovnakých dôvodov nevzhliadol v namietanom postupe súdov nižších inštancií vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

99. K námietke, že žalovanému 2/ nebolo umožnené zúčastniť sa na súdnom pojednávaní z dôvodu vyhláseného núdzového stavu v SR a ČR a s tým súvisiacich protipandemických opatrení obmedzujúcich pohyb osôb (bod 114 až 121 dovolania), dovolací súd uvádza, že touto námietkou sa už zaoberal odvolací súd (ods. 65), ktorý vo vzťahu k dotknutému pojednávaniu 20.10.2020 dôvodne konštatoval, že sa na tomto pojednávaní pred súdom prvej inštancie „zúčastnili dvaja právni zástupcovia žalovaného 2/. Žalovaný 2/ po doručení predvolania na pojednávanie nenavrhol odročenie pojednávania a na samotnom pojednávaní právni zástupcovia žalovaného 2/ ani nenamietali, že žalovanému 2/ bolo znemožnené zúčastniť sa na pojednávaní. Právni zástupcovia žalovaného 2/ sa na pojednávaní dňa 20. októbra 2020 zúčastnili a vyjadrovali sa k veci samej. Pokiaľ žalovaný 2/ nenavrhol odročenie pojednávania, na pojednávaní sa zúčastnili jeho právni zástupcovia a ani tí na pojednávaní nenavrhlí odročenie pojednávania z dôvodu znemožnenia osobnej účasti žalovaného 2/, súd prvej inštancie sa nemohol dopustiť nesprávneho procesného postupu“. Dovolací súd len dodáva, že žalovaný 2/ je právnická osoba. Právnická osoba predstavuje umelý (vytvorený) subjekt. Spravidla ide o organizáciu osôb alebo majetku vytvorenú na nejaký účel. Môže to byť podnikateľský subjekt (napr. s.r.o., a.s.), ale aj nepodnikateľský subjekt (napr. nadácia, obec). V prípade žalovaného 2/ ide o (zahraničnú) právnickú osobu, akciovú spoločnosť, ktorá má určitý personálny a majetkový substrát. Jej konanie navonok zabezpečuje predovšetkým štatutárny orgán, ktorým je predstavenstvo. Ide o kolektívny orgán, pričom žalovaný 2/ ani v dovolaní neuviedol, ktorej konkrétnej osobe tvoriacej štatutárny orgán v rozhodnom čase, mal súd prvej inštancie, vzhľadom na panujúce protipandemické opatrenia, zabrániť v účasti na pojednávaní 20.10.2020. Preto aj z tohto dôvodu predmetné námietky žalovaného 2/ ani dovolací súd nepovažuje za opodstatnené. Naviac, odvolací súd správne poukázal na prítomnosť dvoch právnych zástupcov žalovaného 2/, pričom zo spisu nevyplyva, že by mal byť žalovaný 2/ na predmetnom pojednávaní nevyhnutne prítomný, napr. z dôvodu nariadenia jeho výsluchu (t. j. v jeho mene konajúcich osôb). Prítomnosť právnych zástupcov strany, v spojení s tým, že títo nepožiadali súd o odročenie pojednávania z dôvodu vyžadovania priamej účasti nimi zastúpenej strany na pojednávaní, oslabuje intenzitu prípadne nesprávneho konania súdu (čo v danom prípade nenastalo) do tej miery, že vykonanie pojednávania bez prítomnosti samotnej dotknutej strany, ktorou je v tomto prípade právnická osoba, nemožno považovať za vadu procesného postupu súdu v konaní, dosahujúcu až ústavnoprávny rozmer. Ani ďalšie argumenty dovolateľa 2/ o tom, že v dôsledku neprimeranej celkovej dĺžky konania sa dostal do stavu „procesnej schizofrénie“, keď si mohol vybrať, či požiadá o odročenie pojednávania z dôvodu nemožnosti zúčastniť sa na pojednávaní v dôsledku pandemickej situácie, alebo (ne)požiadá o odročenie v záujme nepredlžovania súdneho sporu, inak povedané, že „si mohol vybrať len „menšie zlo“, ktoré porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, si zvolí“, dovolací súd nepovažoval za relevantné. Dovolací súd tu nespochybňuje, že každý má okrem iného právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Avšak okolnosť celkovej dĺžky súdneho konania, prípadne ani existencia prietáhov v konaní, sama osebe zmätočnosť vady v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Preto poukazovanie na kolíziu medzi dĺžkou konania versus vis maior pandemickej situácie, sa v podstate týka interného rozhodnutia žalovaného 2/ o jeho postoji a postupe pri uplatňovaní svojich práv a plnení povinností strany v predmetnom konaní. V konečnom dôsledku, pokiaľ sa žalovaný 2/ rozhodol nechať sa na pojednávaní právne zastúpiť, pričom zástupca (mandatár) koná v mene zastúpeného (mandanta), a nepožiadat' o odročenie pojednávania, nemôže súčasne dôvodne vytýkať súdu, že konal na pojednávaní 20.10.2020 bez jeho priamej účasti. Tu dovolací súd zdôrazňuje zákonnú úpravu obsiahnutú v ustanovení § 183 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

100. K námietke, že v konaní došlo k porušeniu práva žalovaného 2/ konať v jeho materinskom jazyku (bod 122 - 138 dovolania), dovolací súd uvádza, že rovnakou námietkou sa už zaoberal odvolací súd, čo

riadne a dostatočne odôvodnil (ods. 66), pričom žalovaný 2/ v dôvodoch dovolania ani nevysvetlil, v čom považuje posúdenie tejto námietky odvolacím súdom za nesprávne. Zopakoval len to čo v odvolaní, že pokiaľ členovia predstavenstva sú národnosti gruzínskej (predsedníčka), resp. českej (členovia), súd mal ex offio zabezpečiť počas konania tlmočníka (z jazyka gruzínskeho alebo ruského, príp. českého). Tu dovolací súd zvýrazňuje opodstatnenosť konštatovania odvolacieho súdu, že to, že predsedníčka predstavenstva žalovaného 2/ má gruzínsku národnosť ani nemalo byť súdu ako známe bez oznámenia sporovej strany, preto súd ani nemal dôvod zvažovať pribratie tlmočníka. Odvolací súd taktiež dôvodne poukázal na priebeh sporového konania a na konkrétne podania a písomnosti zo strany žalovaného 2/ v českom jazyku, ktoré súd akceptoval, pričom poukázal na § 51 ods. 5 vyhl. č. 543/2005 Z. z., v zmysle ktorého nie je potrebné z českého jazyka do slovenského jazyka prekladať. Dovolací súd len dodáva, že tak ako už vyššie vysvetlil špecifiká konania strany pred súdom, ak je ňou právnická osoba, tak je zrejmé, že konanie v materinskom jazyku sa reálne môže týkať len osôb konajúcich v jej mene (tu zrejme predsedníčky a členov predstavenstva). Avšak nemožno opomenúť to, že žalovaný 2/ je v konaní aj právne zastúpený, pričom ani títo zástupcovia neavizovali súdu, že by nerozumeli slovenskému jazyku, čo oslabuje mieru prípadnej vady konania, ktorá by mala spočívať v nekonaní súdu (aj) v materinskom jazyku osôb tvoriacich predstavenstvo žalovaného 2/. Dovolací súd ďalej uvádza, že právo konať vo svojom jazyku je garantované Ústavou SR, a to článkom 47 ods. 4, v zmysle ktorého každý kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie, má právo na tlmočníka. Rovnako ako v medzinárodnoprávnej úprave (viď čl. 14 ods. 3 písm. f) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach - Vyhl. č. 120/1976 Zb., čl. 6 ods. 3 písm. e) Európskeho dohovoru o ľudských právach), aj podľa práva platného v SR je právo na tlmočníka považované za jeden z atribútov spravodlivého súdneho procesu. Úprava civilného sporového konania v § 155 ods. 1 CSP stanovuje, že každý má právo konať pred súdom v materinskom jazyku alebo v jazyku, ktorému rozumie. Súd je povinný stranám zabezpečiť rovnaké možnosti uplatnenia ich práv. S prihliadnutím na povahu a okolnosti veci priberie súd tlmočníka. Pod pojmom „každý“ treba rozumieť aj právnickú osobu. Avšak právo konať vo svojej materčine nie je absolútne (II. ÚS 347/2020). Z dikcie ust. § 155 ods. 1 CSP vyplýva, že strane nemusí byť za každých okolností umožnené konať v jej materinskom jazyku, pričom bude postačovať, ak sa jej umožní konať napr. v niektorom zo svetových jazykov, ktorému strana ale musí rozumieť. Podľa M. Ďuriša, „(p)rávo konať pred súdom v materinskom jazyku alebo v jazyku, ktorému osoba rozumie, obsahuje najmä právo na zabezpečenie tlmočníka počas súdnych pojednávaní, prípadne iných úkonov, ktoré dotknutá osoba realizuje. Ak teda strana nerozumie jazyku, v ktorom konanie prebieha, mala by požiadať súd o pribratie tlmočníka. ... S ohľadom na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania by tak mala strana urobiť v dostatočnom časovom predstihu pred úkonom, v rámci ktorého má byť tlmočník pribratý“. (Ďuriš, M. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 632). Z vyššie uvedeného vyplýva správnosť dôrazu, ktorý odvolací súd kladol na to, že v relevantnom štádiu konania žalovaný 2/ nepožiadaval o tlmočníka, pričom nijako nedal najavo, neoznámil súdu, že by jazykovo nerozumel priebehu daného sporového konania. V takom prípade dovolací súd, aj s odkazom na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*, nepovažoval túto dovoláciu námietku z hľadiska dôvodov vyvodzovaných z § 420 písm. f) CSP za opodstatnenú.

101. K námietke, že žalovanému 2/ nebolo umožnené nahliadnuť do spisu (bod 140 až 146) sa odvolací súd vyjadril v napadnutom rozhodnutí (ods. 69) tak, že sa viaže na žiadosť strany z 27.05.2011, pričom sa netýka štádia konania pred súdom prvej inštancie, ktoré priamo predchádzalo vydaniu rozsudku (z 20.10.2020) napadnutého odvolaním žalovaného 2/. Dovolací súd v súlade s odvolacím súdom zdôrazňuje, že podstatné bolo, že žalovanému 2/ bolo následne umožnené do súdneho spisu nahliadnuť, a preto v ďalšom konaní už nemožno konštatovať trvanie vady viažucej sa k žiadosti žalovaného 2/ z 27.05.2011. Samotné oneskorenie umožnenia strane nahliadnuť do spisu, nespôsobuje trvalú vadu procesného postupu súdu v konaní, a to v miere dosahujúcej až ústavnoprávny rozmer a v konečnom dôsledku s vplyvom na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, a teda (aktuálne) nepredstavuje vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

102. K námietke, že došlo k strate časti súdneho spisu (bod 147 až 150, 152), dovolací súd v nadväznosti na vyššie uvedené odôvodnenie uvádza, že nie každá vada v procesnom postupe súdov

nižších inštancií musí nevyhnutne viesť k záveru o porušení práva strany na spravodlivý proces. Podstatné je, že odvolací súd sa aj touto námietkou žalovaného 2/ detailne zaoberal, nálezite ju posúdil (ods. 70), pričom v namietanom postupe súdu prvej inštancie v určitom štádiu viac rokov trvajúceho konania, nevzhladol také závažné vady, ktoré by predstavovali tzv. inú vadu konania v jeho neskoršom štádiu, na ktoré bezprostredne nadväzoval konečný rozsudok súdu prvej inštancie, a ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd ani svojim prieskumom nezistil dôvody na iné závery, než ku ktorým k tejto námietke dospel odvolací súd, pričom určité vady v skoršom štádiu konania (ktoré už bolo predmetom posudzovania najvyšším súdom v predchádzajúcom odvolacom konaní), nedosahujú intenzitu vady zmätočnosti s vplyvom na celé konanie a výsledné rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd ani v tejto časti nezistil opodstatnenosť námietky žalovaného 2/ vyvodzovanej z § 420 písm. f) CSP. Pre úplnosť dovolací len koriguje v ods. 70 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uvedený údaj o dátume vydania uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 45/2012, ktorý má správne znieť - zo dňa 27. januára 2012 (a nie 2022).

103. Dovolací súd sa osobitne zaoberal aj výhradou dovolateľa 2/ (bod 150), že súd prvej inštancie a odvolací súd „viackrát argumentujú, že niektorými argumentmi sa už nezaoberali, keďže už boli vyriešené v predošlom konaní, resp. konanie zúžili len na časť, na ktorú ich zaviazal predošlý dovolací súd“. Dovolateľ 2/ však neuvádza, ako tento ním vytýkaný postup zasiahol do jeho práva na spravodlivý proces v miere vyžadovanej úpravou obsiahnutou v § 420 písm. f) CSP, ani nevysvetlil vplyv takého postupu na správnosť a zákonnosť konečného rozhodnutia vo veci samej. Dovolací súd tu zmätočnosťnú vadu nevzhladol. Sporové strany mali vedomosť o všetkých skutkových a právnych záveroch, ktoré v priebehu rokov trvajúceho konania súdy všetkých inštancií vo veci prijali. A pokiaľ v konaní a pri rozhodovaní, ktoré nasledovalo po zrušení predchádzajúcich rozhodnutí, prvoinštančný súd rešpektoval kasačnú závažnosť právnych názorov súdov vyššej inštancie (odvolacieho a dovolacieho), a odvolací súd obdobne rešpektoval závažnosť právneho názoru dovolacieho súdu, takýto postup im nemožno vytýkať, keďže, ako už bolo vyššie povedané, je im uložený zákonom (§ 391 ods. 2 CSP, 455 CSP). Za zmätočnosťnú vadu nemožno považovať ani to, ak sa súd v rozhodnutí pri jeho odôvodnení v písomnom vyhotovení obmedzí na poukázanie na závery a právny názor súdu vyššej inštancie v predchádzajúcom rozhodnutí v danej veci, ktorými boli niektoré (procesné, skutkové, právne) otázky už vyriešené a od ktorých sa nemieni odkloniť, pokiaľ súčasne dodrží kritériá stanovené pre nálezitosti riadneho odôvodňovania rozhodnutí (§ 220 ods. 2, § 393 ods. 2 CSP). Aj v tomto prípade platí, že potrebná stručnosť odôvodňovania súdnych rozhodnutí musí dodržať limity ich zrozumiteľnosti a preskúmateľnosti. Uvedené kritériá boli v danom prípade splnené.

104. Dovolací súd uvádza, že taktiež nepovažuje za potrebné opakovať všetky prijaté závery, ktoré už napokon naprieč celým konaním boli niekoľkokrát prezentované, a dodáva, že všetky stranami nastolené otázky boli odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí riadne zodpovedané a nie je porušením práv žalovaného 2/, ak s výsledkom konania nie je spokojný. Obdobný záver sa týka aj žalovaného 1/ vo vzťahu k ním podanému dovolaniu.

105. K námietke žalovaného 2/, že súd konal v pôvodnom prvoinštančnom konaní s neoprávnenou osobou (Ing. Bazgerom) s protichodnými záujmami, sa odvolací súd nálezite vysporiadal (ods. 71 v spojení s ods. 64) a dovolací súd k tomu rovnako len poukazuje na svoje vyššie uvedené závery s tým, že nebolo možné konštatovať opodstatnenosť tejto námietky ani z hľadiska úpravy v § 420 písm. f) CSP.

106. K námietke žalovaného 2/ o nesprávnom procesnom postupe, ktorý mal spočívať v zmätočnosti v súvislosti s právnym nástupníctvom, resp. okruhom sporových strán, keďže sa súdy nižších inštancií nevysporiadali s právnym nástupníctvom na strane žalovaného 1/ (bod 153 až 163), dovolací súd uvádza, že touto námietkou sa (pre odstránenie akýchkoľvek pochybností) odvolací súd zaoberal (ods. 72), napriek jeho primárnemu a opodstatnenému konštatovaniu, že uvedené žalovaný 2/ vzniesol ako novotu až v podanom odvolaní, čo vylučuje prípustný odvolací prieskum (§ 366 CSP). Námietka žalovaného 2/ bola založená na tom, že žalovaný 1/ zanikol (s dňom výmazu z obchodného registra 21.01.2002) po rozhodnutí na mimoriadnom valnom zhromaždení dňa 13.12.2001 o zrušení obchodnej

spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s. v skratke: SE, a.s., Hraničná 12, Bratislava (IČO: 31 380 751) bez likvidácie, a to rozdelením na Slovenské elektrárne, a.s. Hraničná 12, Bratislava (IČO: 35 829 052), Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s. Miletičova 5, Bratislava a Tepláreň Košice, a.s., Teplárenská 3, Košice, v súlade s uznesením vlády SR č. 758 zo dňa 27.9.2000. Odvolací súd k tomu uviedol, že „súd prvej inštancie sa nedopustil nesprávneho procesného postupu alebo inej vady v konaní, pokiaľ o tom, že v konaní bude ďalej konať len s aktuálnym žalovaným 1/, nevydal žiadne procesné rozhodnutie. V prípade postupu podľa § 107 ods. 4 O.s.p. súd nevydával žiadne rozhodnutie, ale ďalej konal so zisteným právnym nástupcom (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/367/2013)“. Ďalej za relevantné považoval to, že uvedená námietka sa týkala výlučne vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 1/, a preto „(aj) v prípade, ak by súd vydal rozhodnutie o pokračovaní v konaní s aktuálnym žalovaným 1/, žalovaný 2/ by nebol oprávnený proti nemu podať odvolanie, keďže by nebolo vydané v jeho neprospech“. S týmito závermi sa dovolací súd stotožňuje a uvádza, že odvolací súd, v zmysle aktuálne platného ust. § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku, správne vychádzal z osobitnej úpravy obsiahnutej v ust. § 107 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, systematicky v tomto kódexe zaradenej pod označením „Prekážky postupu konania“, a to rešpektujúc právny stav v čase vzniku takejto prekážky (k 21.01.2002), ktorou bola na strane pôvodného žalovaného 1/ (IČO: 31 380 751) strata jeho spôsobilosti byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo. Podstatné bolo, že v tom istom okamihu, rozdelením zrušenej obchodnej spoločnosti SE, a.s., nastalo ex lege právne nástupníctvo troch spoločností s právnou subjektivitou, z ktorých súd ďalej konal s aktuálnym žalovaným 1/ (IČO: 35 829 052), t. j. so stranou konania, ktorá má právnou subjektivitu z hľadiska hmotného práva ako aj procesnú spôsobilosť.

107. To, že v celom konaní predchádzajúcom vydaniu napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, nebola vznesená námietka „úplnosti“ okruhu subjektov na strane (pôvodného) žalovaného 1/, taktiež nebola vznesená námietka a priori žalovaným 1/, že by na neho z titulu právneho nástupníctva (delimitačne) neprešli záväzky zodpovedajúce uplatneným pohľadávkam žalobcu, svedčí o tom, že aktuálne žalovaný 1/ je bez ďalšieho považovaný za univerzálneho právneho nástupcu pôvodného žalovaného 1/, a to aj z hľadiska jeho pasívnej vecnej legitímácie v spore. Okolnosť, že ostatné dva subjekty, ktoré vznikli rozdelením pôvodného žalovaného 1/, by mali/mohli ručiť za záväzky pôvodného žalovaného 1/, je vecou hmotného práva (§ 69 ods. 4 ObZ v rozhodnom znení) a teda otázkou prípadného okruhu možných pasívne legitimovaných osôb, vychádzajúcej zo skutkového a právneho stavu spojeného s rozdelením pôvodne žalovaného 1/, a nie otázkou prekážky postupu konania, resp. procesnej vady podmienok konania, ako uvádza žalovaný 2/. To je tiež dôvod, pre ktorý dovolací súd nepovažoval za dôvodnú a právne relevantnú námietku, že je potrebné (aj) v dovolacom konaní (novo) posudzovať otázku okruhu subjektov na strane žalovaného 1/, čo žalovaný 2/ nesprávne spojil s možnosťou novôt v dovolacom konaní, pokiaľ tvrdil, že ide o otázku podmienok dovolacieho konania z hľadiska prípustnosti dovolania (§ 435 CSP). Dovolací súd uvádza, že okruh strán dovolacieho konania je v danom prípade daný okruhom strán v odvolacom konaní. K namietanej okolnosti právneho nástupníctva došlo pred začatím daného dovolacieho konania. Aj z ustanovenia § 438 ods. 2 CSP vyplýva, že na dovolacie konanie sa nepoužijú ustanovenia o pristúpení subjektov. Dovolací súd len dodáva, že ak by aj bolo procesne rozhodnuté súdom prvej inštancie o pokračovaní v konaní s nástupníckymi subjektami (resp. s niektorým z nich) po zániku pôvodného žalovaného 1/, išlo by o procesné deklarovanie a kopírovanie stavu, ktorý vyplýval priamo zo zákona (z hmotnoprávnej úpravy). Z dôvodu § 107 ods. 4 OSP expressis verbis potreba takého deklarátórneho rozhodnutia nevplývala. Avšak ani následne, po zistení, že by pasívne legitimovaným mal byť len terajší žalovaný 1/ ako právny nástupca, by rozhodnutie voči ostatným právnym nástupcom (prípadným zastavením konania, resp. zamietnutím žaloby), nemalo na postavenie žalovaného 2/ v konaní relevantný vplyv. Namietaným procesným postupom teda nemohlo dôjsť ani k odňatiu možnosti žalovanému 2/ konať pred súdom. Keďže na žalovanej strane ide z hľadiska hmotného práva o solidárnu zodpovednosť, táto z procesného hľadiska nezakladá nerozlučné spoločenstvo. Preto vo výsledku by namietaný postup nemal žiadny podstatný vplyv na zodpovednosť žalovaného 2/ a jeho (ne)úspech v konaní vo vzťahu k nároku voči nemu uplatňovanému žalobou. Tvrdenie žalovaného 2/, že by sa pre neho „hmotnoprávne aj procesnoprávne zlepšila pozícia, ak by boli žalovaní až štyria účastníci namiesto dvoch žalovaných“ je len domnienkou, špekuláciou žalovaného 2/, pričom z hľadiska hmotnoprávneho ako aj procesného sa k

tomuto tvrdeniu viaže otváranie skutkového stavu (preukázania delimitácie záväzkov pôvodného žalovaného 1/), čo je v dovolacom konaní neprípustné. Dovolací súd bol viazaný skutkovým stavom tak ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP) a ten v danom prípade zodpovedá skutkovému stavu uzavretému pred súdom prvej inštancie, z ktorého vychádzal pri rozhodovaní odvolací súd (§ 383 CSP).

108. Odhliadnuc od vyššie uvedeného, dovolací súd poznamenáva, že pri solidárnej zodpovednosti viacerých dlžníkov je na veriteľovi, či žalobou uplatní svoj nárok voči všetkým naraz, alebo len voči niektorému z nich (to isté platí aj pre prípadné následné exekučné štádium vymáhania dlhu). Ani v tejto súvislosti dovolací súd nepovažuje za opodstatnený argument žalovaného 2/, že by sa hmotnoprávne aj procesnoprávne zlepšila jeho pozícia, ak by boli žalovaní až štyria účastníci namiesto dvoch žalovaných.

109. K aplikácii ustanovenia § 107 ods. 4 OSP, z ktorého argumentačne vychádzal odvolací súd (nad rámec prípustného odvolacieho dôvodu) pri vysvetlení svojho konštatovania o absencii akejkoľvek možnosti zmätočnej vady, dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že podľa znenia tohto zákonného ustanovenia k 21.01.2002, ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví. Najvyšší súd už v skoršom judikáte R 43/1995 (publikovanom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky č. 4, ročník 1995), prijal záver, že ak účastník konania zanikne rozdelením skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, pokračuje súd v konaní s jeho právnym nástupcom (nástupcami) aj v prípade, ak tento (títo) má sídlo na území Českej republiky a konanie bolo začaté pred nadobudnutím platnosti „Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej medzi justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach“. Z odôvodnenia uvedeného judikátu (ide o rozhodnutie sp. zn. 2Obo 289/1994 z 27.10.1994) vyplýva, že išlo o prípad obdobný s tu posudzovaným v tom, že počas konania (tam) žalovaný 1/ zanikol rozdelením, pričom najvyšší súd okrem iného konštatoval, že ak dôjde v osobe niektorého účastníka konania k právnemu nástupníctvu, mal prvostupňový súd pokračovať s právnymi nástupcami pôvodne žalovaného 1/, pričom uviedol, že „je povinný v konaní pokračovať a zistiť, kto je právnym nástupcom zaniknutého účastníka v priebehu konania. Tieto zistenia mohol vykonať sám oboznámením sa so zápismi v obchodnom registri“. Najvyšší súd, aplikujúc v tom čase platný § 107 ods. 1 OSP (keďže § 107 ods. 4 CSP ešte nebol súčasťou OSP), v tomto judikáte pritom neuviedol, že by bolo potrebné pokračovať s právnymi nástupcami na základe procesného rozhodnutia (formou uznesenia). Z uvedeného vyplýva, že ak podľa predchádzajúcej procesnej úpravy (§ 107 OSP) došlo v osobe niektorého účastníka konania k univerzálnemu právnemu nástupníctvu, právny nástupca vstúpil do práv a záväzkov doterajšieho účastníka, a to aj z hľadiska práva procesného. V takom prípade súd (bez ďalšieho) skonštatoval, že došlo k zmene, o tejto nerozhodoval a k nej nebol potrebný ani súhlas ostatných účastníkov. Pokiaľ z takejto premisy vychádzal odvolací súd pri vysporiadaní sa s predmetnou námietkou žalovaného 2/, tak dovolací súd nezistil, že by v tejto časti napadnutého rozhodnutia posúdil odvolanie žalovaného 2/ contra legem s intenzitou justičného omylu, právneho excusu v otázke zásadnej pre napadnuté rozhodnutie, a nezistil existenciu dôvodov vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP tvrdenej žalovaným 2/.

110. Z vyššie uvedeného dovolací súd nezistil opodstatnenosť zhrňujúceho tvrdenia žalovaného 2/ (bod 162, 163 dovolania), že „(v dôsledku neumožnenia nahliadnutia do súdneho spisu, straty časti súdneho spisu a konania s neoprávnenou osobou s protichodnými záujmami, vady s rozsahom účastníkov konania) v kontexte ďalších procesných vád, konanie trpí vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“, a že tak došlo k zmätočnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

111. K námietke žalovaného 2/, že došlo k vadám v procese dokazovania, v súvislosti s nevykonaním dôkazov navrhnutých žalovaným 1/ (bod 164 až 172), dovolací súd uvádza, že s touto námietkou sa náležite vysporiadal už odvolací súd (ods. 73, 74) so záverom, že vykonanie (ďalších) žalovaným 1/ navrhovaných dôkazov nebolo potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že v procesnom postupe súdov nižších inštancií ako ani v posúdení tejto časti námietok žalovaného 2/ (tiež žalovaného 1/) odvolacím súdom nezistil žiadne vady dosahujúce až ústavnoprávny rozmer v zmysle § 420 písm. f) CSP. Tu dovolací súd poukazuje aj na vyššie uvedené odôvodnenie svojho rozhodnutia v časti týkajúcej sa obdobných námietok žalovaného 1/. Taktiež

zdôrazňuje, že prehodnocovanie skutkových zistení súdov nižších inštancií nie je jeho úlohou (§ 442 CSP). Prípustnosť dovolania z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá ani zhodnotenie vykonaných dôkazov súdom odchyľne od návrhu a názoru sporovej strany, pričom ide o skutkovú rovinu posudzovania sporu. Dovolací súd považuje za opodstatnené konštatovanie odvolacieho súdu v napadnutom rozhodnutí (ods. 74), že pokiaľ žalovaný 2/ v konaní pred súdom prvej inštancie sám nenavrhol vykonanie dôkazov, nemôže v odvolaní dôvodne namietat, že súd prvej inštancie ním navrhované dôkazy nevykonával. A pokiaľ odvolací súd považoval tento odvolací dôvod žalovaného 2/ za uplatnený nedôvodne, tak v nadväznosti na to dovolací súd považuje obdobné námietky žalovaného 2/ v dovolaní za rovnako nedôvodné. Prípadná námietka nevykonania dôkazov navrhnutých žalovaným 1/ patrí a priori žalovanému 1/, a nie žalovanému 2/. Ďalej dovolací súd konštatuje, že pokiaľ do tejto časti dovolania žalovaný 2/ prostredníctvom námietky o nevykonaní dôkazov navrhnutých žalovaným 1/ (ako ich žalovaný 2/ konkretizoval v bode 165 dovolania), v podstate podsúva vlastné posúdenie skutkového a právneho stavu vo veci (so zvýraznením motívu konania sprostredkovateľa, členov manažmentu žalobcu, skutočnej výšky provízie z komisionárskej zmluvy, významu sprostredkovateľskej zmluvy z 27.10.2000), než ktorý uzavrel odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, tak uvedené netvorí prípustný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Pre prípad, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ust. § 420 písm. f) CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením, a najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 54/2012, na ktoré nadväzuje R 24/2017).

112. K nadväzujúcej námietke žalovaného 2/ v časti, v ktorej tvrdí porušenie svojich procesných práv aplikáciou zásady koncentrácie konania odvolacím súdom (§ 366 CSP), dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa detailne zaoberal procesnou, skutkovou a právnou argumentáciou žalovaného 2/ (ods. 75 až 78), ktorú v podstate uvádzal aj v dovolaní (bod 164 a nasl., 172 a nasl.). Odvolací súd korektne zhodnotil, že žalovaný 2/, napriek viacerým výzvam súdu prvej inštancie (viď bod 74) žiadne dôkazy podstatné pre rozhodnutie vo veci samej neprodukoval. Zdôraznil okolnosť, že žalobca žalovanému 2/ reálne zaplatil za činnosť podľa komisionárskej zmluvy 13 500 000 Sk, čo malo zodpovedať odplatu vo výške 6,75 % za pohľadávky, ktoré bolo žalobcovi riadne uhradené, čo zodpovedalo aj v konaní predloženej komisionárskej zmluve a žalovaný 2/ k svojej obrane opak nepreukázal, ani svoje tvrdenie o vyššej výške odplaty. Odvolací súd dôvodne konštatoval, že sprostredkovateľská zmluva, ktorú žalovaný 2/ priložil až k odvolaniu, nebola doposiaľ súdu ako listinný dôkaz predložená, rovnako dôvodne konštatoval, že samotné tvrdenie žalovaného 2/ o v skutočnosti vyššej dohodnutej výške odplaty komisionára než 6,75 %, keďže komisionár si mal so sprostredkovateľom dohodnúť vyššiu províziu, v dôsledku čoho by bol komisionár v strate, čo by nedávalo hospodársky význam, bolo novým tvrdením žalovaného 2/ a sprostredkovateľská zmluva novým dôkazom. Žalovaný 2/ toto v dovolaní nepoprel, avšak vytkol odvolaciemu súdu, že aplikoval § 366 CSP, hoci „spor začal za účinnosti OSP v roku 2001, kedy neplatila žiadna koncentrácia konania ani inštitút tzv. novoty, platil princíp úplnej, resp. neskôr čiastočnej apelácie, a súčasne sú tu dôvody podľa § 366 písm. c) a písm. d) CSP“. Ďalej uviedol v súvislosti so začatím konania už v r. 2001, že „pokiaľ by súdy nižšieho stupňa rozhodli skutkovo, právne a procesne správne, podľa vtedajšej zásady materiálnej pravdy nemusel súd v súčasnosti účelovo postupovať v zmysle zásady formálnej pravdy v rozpore s čl. 2 základných zásad CSP.“

113. Dovolací súd uvádza, že podľa ust. § 366 písm. c) a d) CSP, prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak má byť nimi preukázané, že (c/) v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo (d/) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

114. Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvej inštancie, možno uplatniť podľa § 366 CSP najneskôr v lehote na vyjadrenie k odvolaniu, avšak len za splnenia zákonom stanovených podmienok. Žalovaný 2/ však neuviedol žiaden dôvod, pre ktorý vyššie uvedené nové tvrdenie a dôkaz nepredložil v rozhodnom štádiu do ukončenia dokazovania pred súdom prvej inštancie. Pritom aj v predchádzajúcom právnom režime Občianskeho súdneho

poriadku platilo, čo vyjadril najvyšší súd v rozsudku z 20. marca 2008, sp. zn. 5MCdo 4/2007, že nemožnosťou označenia alebo predloženia skutočností alebo dôkazov bez viny účastníka občianskeho súdneho konania treba rozumieť nemožnosť ich procesného uplatnenia v procese dokazovania v konaní pred súdom prvého stupňa, t. j. situáciu, keď účastník konania nemohol bez svojej viny skutočností alebo dôkazy označiť alebo predložiť, pretože o nich nevedel a ani inak z procesného hľadiska nezavinil nesplnenie svojej povinnosti ich tvrdenia alebo predloženia. Procesným uplatnením treba pritom rozumieť podanie účastníka, ktorým takú skutočnosť alebo dôkaz označil na účely jeho zaobstarania, vykonania a vyhodnotenia.

115. Súčasne, dovolateľ 2/ konkrétne neodôvodnil predmetné novoty existenciou iných vád, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ide o také vady, ktoré Civilný sporový poriadok zahŕňa pod odvolací dôvod podľa § 356 ods. 1 písm. d) CSP, pričom v prípade takých vád „možno do uplynutia lehoty na podanie odvolania argumentovať novými skutočnosťami a dôkazmi (t. j. takými skutočnosťami a dôkazmi, ktoré neboli použité v konaní na prvej inštancii) bez ohľadu na to, či tieto skutočnosti strana sporu mohla použiť už skôr“ (Molnár, P. In: Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1399). Podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP sa v súlade s doterajšou rozhodovacou činnosťou súdov ako aj doktrínou pod inými vadami, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci rozumejú akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Príkladom takejto vady môže byť nesprávne realizovaná manudukčná povinnosť súdu (§ 160 CSP), pochybenia vo vykonanom dokazovaní, (napr. vykonanie nezákonne získaného dôkazu, vypočutie relevantného svedka bez náležitého procesného poučenia), porušenie viazanosti súdu inými rozhodnutiami, či posúdenie predbežnej otázky v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu (§ 193, 194 CSP) [por. Molnár, P. Tamtiež, s. 1394].

116. V posudzovanom prípade však ani podľa dovolacieho súdu neboli splnené podmienky podľa § 366 písm. c) a písm. d) CSP, pre možnosť odvolacieho súdu prihladať na nové tvrdenie a dôkaz, produkované žalovaným 2/ až v štádiu odvolacieho konania predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia, keďže tieto sa v skutočnosti netýkali tzv. iných vád konania, ale námietky nesprávneho zistenia skutkového stavu veci (čo netvorí ani prípustný dovolací dôvod podľa § 420 a § 421 CSP) a nesprávneho právneho posúdenia veci (čo netvorí ani prípustný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP). Na záver o nespĺnení uvedených zákonných podmienok pre akceptovanie predmetných novôt ako relevantného odvolacieho (a následne dovolacieho) dôvodu, stanovených Civilným sporovým poriadkom v systéme tzv. neúplnej apelácie, ktorým je aj aktuálne ovládané odvolacie konanie, nemá žiadny vplyv ani celková dĺžka konania, ktoré začalo 24.10.2001. Relevantné bolo to, že žalovaný 2/ mal v celom konaní vytvorený dostatočný priestor pre produkovanie svojej obrany proti uplatneným nárokom žalobcu, vrátane podávania prednesov, vyjadrení, dôkazných či iných procesných, návrhov, opravných prostriedkov a pod. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí špecifikoval v predmetnom štádiu konania pred súdom prvej inštancie viacero konkrétnych výziev súdu žalovanému 2/ na predkladanie či navrhovanie dôkazov. Žalovaný 2/, zastúpený oboma svojimi právnymi zástupcami ani na poslednom pojednávaní 20.10.2020 pred súdom prvej inštancie túto možnosť nevyužil a uviedol, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania. Uvedený postup, ktorý sa v konaní udial už počas platnosti a účinnosti Civilného sporového poriadku (s účinnosťou od 1. júla 2016), preto žalovaný 2/ nemôže účinne nahradiť ani domáhaním sa postupu mimo aktuálne platnej úpravy § 366 CSP, keďže z § 470 ods. 1 CSP vyplýva, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa názoru dovolacieho súdu tu nejde ani o prípad, na ktorý by sa vzťahovalo prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP veta druhá, podľa ktorého ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

117. Tu len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že ust. § 366 CSP súvisí s koncentraciou ako aj s kontradiktornosťou konania. Dovolací súd si osvojil názor, podľa ktorého sporové konanie je a bolo aj

do 30. júna 2016 konaním kontradiktórnym. Kontradiktórnosť sporu, ktorá sa vo všeobecnej právnej teórii považuje za pravidlo prirodzeného práva, spočíva v možnosti popierať požiadavky a argumenty druhej strany [m. m. I. ÚS 230/03 (ZNaU 17/2004)]. Kontradiktórnosť tak znamená, že tá strana sporu, ktorá z určitej skutočnosti vyvodzuje právne následky, musí tvrdiť skutočnosti a k tvrdeným skutočnostiam predložiť alebo označiť dôkazy, inak úspešnou byť nemôže. Na skutkovom stave, z ktorého konajúci súd vychádza, je povinná podieľať sa tak žalujúca, ako aj žalovaná strana. Procesné povinnosti (povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť), ako aj procesné bremená (bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu) sa pritom v sporovom konaní uplatňovali aj za predchádzajúcej právnej úpravy civilného procesu účinnnej do 30. júna 2016 (§ 79 ods. 1 OSP a § 120 ods. 1 OSP v znení od 1. decembra 1995). Žalovaný 2/ vo vzťahu k dotknutým novotám v dovolaní nijako nezdôvodnil svoju predchádzajúcu pasivitu, napriek viacerým výslovným výzvam súdu, pokiaľ ide o jeho tvrdenie a dôkaz použité až v odvolaní, teda po ukončení dokazovania na súde prvej inštancie. Poukaz na celkovú dĺžku konania a „zásadu materiálnej pravdy“, ktorá podľa (mylného) názoru žalovaného 2/ mohla byť v začiatku konania vo veci uplatňovaná, nemôžu nahradiť vyžadovanú aktivitu tejto žalovanej strany k splneniu vlastného bremena tvrdenia a dôkazného bremena v rozhodnom procesnom štádiu konania. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné dať žalovanému 2/ do pozornosti, že v civilnom sporovom konaní sa od 1. januára 2002 uplatňoval aj princíp koncentrácie, ktorý ukladal súdu povinnosť poučiť účastníkov konania o predložení alebo označení dôkazov (od 15. októbra 2008 aj skutočností) do vyhlásenia rozhodnutia, pretože na dôkazy (od 15. októbra 2008 aj skutočností) označené neskôr sa neprihliada (§ 120 ods. 4 OSP v postupne dopĺňaných zneniach účinných od 1. januára 2002, 1. septembra 2003, 1. apríla 2005 a od 15. októbra 2008 do 30. júna 2016).

118. Dovolací súd už len dodáva, že odvolací súd sa k tejto časti námietok žalovaného 2/ náležite vyjadril aj v ods. 77 a 78, a to z hľadiska posúdenia odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. g) CSP, dôvodnosť ktorého nezistil. Otázka výšky odmeny komisionára a výšky odmeny sprostredkovateľa neboli pre kľúčové závery rozhodnutí oboch súdov nižších inštancií podstatné, a teda ani tvrdenie a dokazovanie v tejto súvislosti novo požadované žalovaným 2/ by nemohli zvrátiť výsledok konania voči žalovanému 2/.

119. K námietke žalovaného 2/, že došlo k vade zmätočnosti - nesprávnemu procesnému postupu v zmysle § 420 písm. f) CSP, v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci a vád v dokazovaní v súvislosti s nemožnosťou plnenia z komisionárskej zmluvy a posúdením, či dotknuté pohľadávky žalobcu boli ťažko vymáhateľné (bod 173 až 181 dovolania), dovolací súd uvádza, že žalovaný 2/ tu v podstate opakuje svoju polemiku so skutkovými závermi a právnym posúdením veci súdom prvej inštancie, ako namietal už v odvolaní. Dovolací súd aj tu, vzhľadom na obsah dovolania žalovaného 2/, musí pripomenúť mimoriadny charakter dovolania ako opravného prostriedku. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd taktiež nemôže prehodnocovať skutkové závery, ako už konštatoval vyššie a rovnako, pod dôvod zmätočnosti vyvodzovaný z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP, nemožno podradiť vlastný náhľad strany na správne právne posúdenie veci (R 54/2012, R 24/2017).

120. Summa summarum, dovolací súd nezistil prípustnosť dovolania zo žiadneho z dôvodov namietaných žalovaným 2/ v podanom dovolaní, t. j. z dôvodov tvrdených zmätočnosťných vád (§ 431 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 420 CSP), ako ani z dôvodov vád nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP), čo zakladá dôvod na odmietnutie dovolania žalovaného 2/ ako celku v zmysle § 447 písm. c), a f) CSP.

121. Vzhľadom na zamietnutie dovolania žalovaného 1/ a odmietnutie dovolania žalovaného 2/ sa dovolací súd už osobitne nezaoberal ich návrhmi na odklad vykonateľnosti, prípadne právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (§ 444 ods. 1, 2 CSP) a vzhľadom na tento výsledok dovolacieho konania ich bez ďalšieho nepovažoval za opodstatnené, o čom dovolací súd v súlade s ustálenou súdnou praxou samostatné rozhodnutie vyjadrené vo výrokovej časti nevydáva (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp.

zn. 3Cdo/616/2015, 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 1Obdo/43/2020).

122. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd priznal voči žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP vo väzbe na § 453 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP vo väzbe na § 453 ods. 1 CSP).

123. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 5 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.